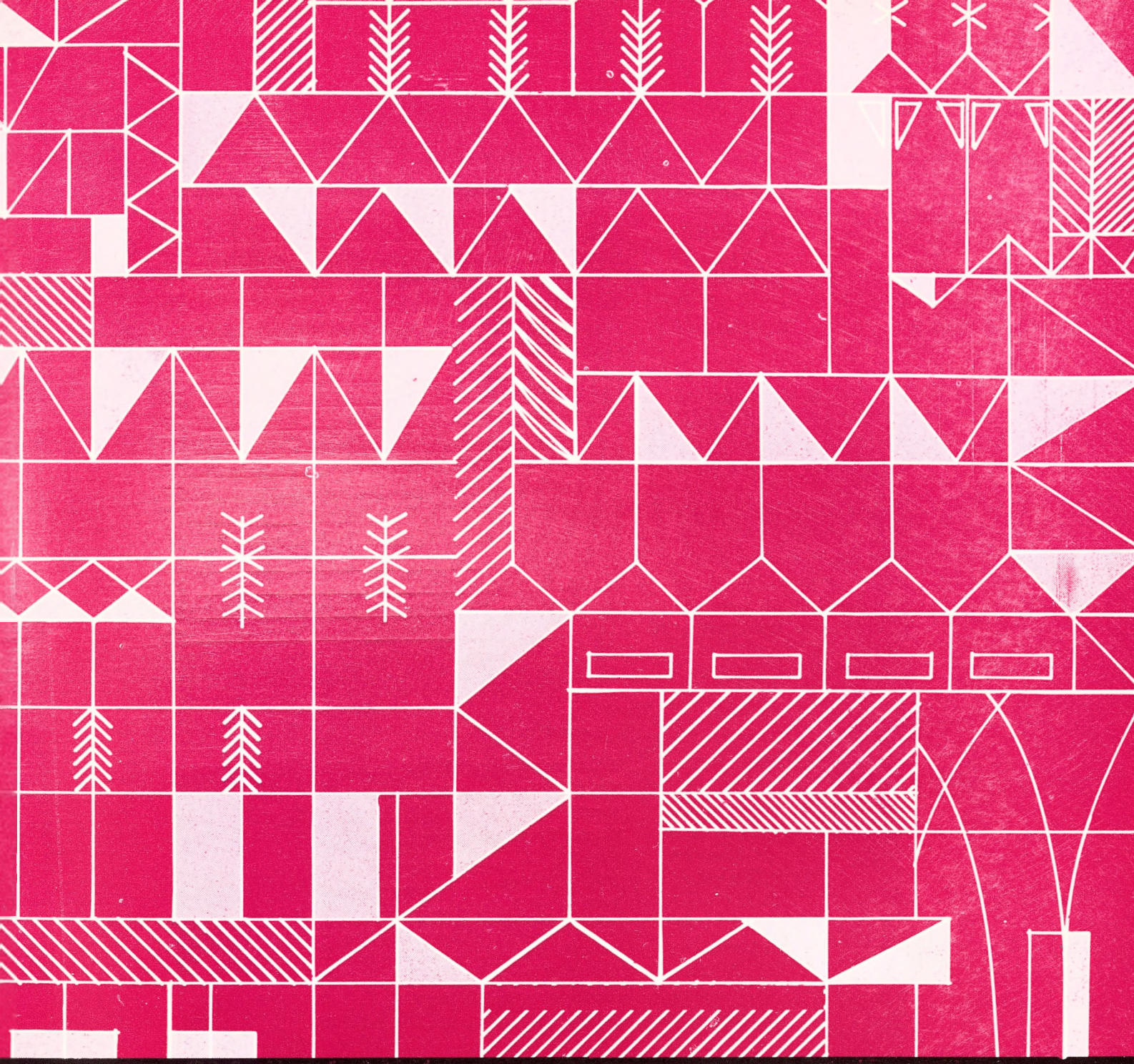

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

3 1969
GEGUŽIS
BIRŽELIS

moteris

T U R I N Y S

S. Vilkauja	Amžinoji motina	2
P. Gaučys	Moters protinių sugebėjimų skirtingi polinkiai	3
D. Petrutytė	Atsigręžkime veidu į vaiką	8
Z. D.	Sulaukus šešiolikos	10
K. Grigaitytė	Trapus vakaras (eil.); Pastelinėm spalvom (eil.); Sapnas (eil.)	12
A. Saudargienė	Laimės paukštis	13
E. Krikščiūnienė	Naujoji karta	14
A. Prižgintaitė	Nemigo naktis (eil.)	15
I. Bengston	Loto gėlė	16
• Šeima ir auklėjimas	P. Alšėnas — Adoracija mano motinai	17
	J. J. L. P. Atvira žaizda	17
• Moterys pasaulyje	I. Banaitienė — L.M.K.F. dvidešimtmetis	21
	Pr. Naujokaitis — K. Grigaitytės "Trapus vakaras"	23
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	24
• Buto įrengimas	Veda A. Šarūnienė	26
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	27
• Rankdarbiai		28

ILIUSTRACIJOS

V. Eidukevičius	Motina moko dukterį skaityti	1
K. Šimonis	Madona	2
Weyden	Apreiškimas	3
V. Pazukaitė	Rytas mėlynuose kalnuose	4
V. Pazukaitė	Klaipėda	5
J. M. Klemkienė	Motina ir vaikas	6
E. Š. Docienė	Portretas J. S.	7
A. Varnas	Gyvenimo verpetuose	9
V. Eidukevičius	Mergaitė	10
A. Kučas	Rūpintojėlis	12
Z. Vogelienė	Lietuviai barzdočiai dūmoja	14
R. Jautokaitė	Žuvis	16

"M O T E R I S" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1969 m. Nr. 3 (69)

Redakcinė Kolegija

Redaktorės: Z. Daugvainienė ir N. Kulpavičienė.

Skyrius veda: I Kairienė, E. Krikščiūnienė, L. Murauskienė, A. Šarūnienė.

Administratorė: B. Pabedinskienė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 173, Ont. Kanada. Spaudė "Žiburių" spaudos b-vė, Toronto, Ont. Prenumerata metams $5.00. Viršelis ir meno - techn. red. N. Kulpavičienė.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1969 m. Nr. 3 (69). Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

1969 Nr. 3 (69)

V. EIDUKEVIČIUS MOTINA MOKO DUKTERĮ SKAITYTI

AMŽINOJI MOTINA

S. VILKAUJA

Motina, man saulė tavo veidą mena,
Vargo raukšlės šviečia kaip žvaigždžių keliai,
Visą šitos žemės klaidų kelią mano
Tegu švies man tavo veido spinduliai.
B. Brazdžionis

Ji visur ta pati: ar karalių puikiuose rūmuose, ar vargingoje skurdžių lūšnelėje. Ji vis ta pati amžinoji motina ir prie sergančio kūdikio lopšelio, ir į karą išleisdama pirmagimį, ir dukrelę, nulydėdama iki vartų, paskutinį kartą palaimino, vyro šalelėn nuleisdama. O lietuvė motina tokia pat kaip ir kitų tautų motinos, kai ryšuliu nešina dar atsisukus pilnom ašarų akim pasižiūrėjo į paliktus tėviškės namus ir, pasiėmusi žemės saują, tremiama keliavo nežinion. Ji visada ta pati amžinoji motina. Niekad nesiskųsdama, tyliai kenčianti ir laukianti kitos dienos, kad su pirmaisiais saulės spinduliais galėtų vėl keltis ir žiūrėti savo namų, kad visa šeima būtų soti, kad nebūtų sušalusių ir nuvargusių.

Tur būt todėl mūsų dainose, pasakose, legendose tiek daug vietos yra paskirta motinai. Ten ji graudžiu gegutės balsu kartais užkukuoja, ramindama dukrelę, atėjusią prie kapo; tai kaip eglelė gūdžiai sušlama; tai kaip gulbė atskrenda į namus pasižiūrėti savo vaikelio.

Ne tik tautosakoje kalbama apie motiną, bet taip pat ir muzikai, tapytojai, poetai ir bendrai menininkai yra paskyrę savo gražiausius kūrinius amžinosios motinos garbei. Ne vieną rašytoją randame ir mūsų literatūros istorijoje, kuris be savo individualiosios-egocentrinės kūrybos, be tautinių-visuomeninių motyvų, religinių išgyvenimų savo kūryboje skyrė dalį ir Dievo Motinai Marijai. motinai-tėvynei, o taip pat ir savo žemiškai motinai — savo gimdytojai. Be to, kaikurie iš jų net ir patys, kaip dėkingi vaikai, apie savo motinas parašė gražiausius atsiminimus. Vieną iš tokių galima paminėti Dr. V. Kudirką. Kudirkos motina buvo labai silpnos sveikatos ir mirė gana anksti. Jo tėvas vedė antrą kartą. Jis buvo labai griežto būdo, tvirtai valdė savo ūkį ir visą laiką negalėjo atleisti sūnui (net ir mirties patale gulinčiam), kad jis išstojo iš kunigų seminarijos. Bet štai kaip V. Kudirka, mūsu himno autorius, lietuvių tautos teisių gynėjas ir tautinės sąmonės žadintojas "Tėvynės varpuose" rašo apie savo mamą:

"Mano motina davė man ką apskritai motina lietuvė gali duoti savo vaikams, dargi daugiau, nes pati daugiau turėjo. Labai gražiai dainavo, labai puikiai margino margučius, labai dailiai sekė pasakas ir prie tų dailių dalykų mane pritraukė. Jeigu aš šiandien muzikantas, pataikau šį ar tą nupiešti ir, atsiprašant, eilėdirbis, tai motinos kaltė."

Įdomu yra taip pat pasiskaityti, kaip apie savo motiną atsiliepia rašytojas J. Tumas-Vaižgantas. Mūsų literatūros istorikai tvirtina, kad "Pragiedruliuose", kur yra vaizduojama Taučiuvienė, tai iš tikrųjų esanti paties J. Tumo mama. Štai kaip jis rašo:

"Meldėsi taip karštai, kaip karštai šeimininkavo ir namus valdė: daug, dažnai balsu verkdama, be galo nusilenkdama Apvaizdai. Vakarais dėkodama Jai už visa gera per dieną patirtą, puldavo žemėn kryžiumi, ją, kaip gyvą, apkabindama, ją karštai bučiuodama, visus žodžius tiesiog žemei sakydama:

— Juoda žeme, šventa žeme. Aš tave nužemintai bučiuoju: tu mane nešioji, tu mane peni, tu mane linksmini — buvo pradžia kiekvienos jos vakarinės maldos."

Pagaliau mūsų didžiausias tautinio atgimimo pranašas — Maironis, nors savo lyrikoje daugiausia vietos skiria tėvynei, bet taip pat dangaus karalienei Marijai ir motinai. Tačiau gražiausius posmus jis sukūrė motinai-tėvynei, kurią jis mylėjo poeto širdimi, kuriai jis skyrė visas savo jėgas, dėl kurios jis gyveno, kentėjo ir liūdėjo. Todėl jis ir rašo:

"Ar pavasaris išaušta, ar kaitri rugpiūtė,
Tu gražiausia, maloniausia, Lietuva motute."

Maironio "Pavasario balsuose" yra vienas eilėraštis, pavadintas "Oi neverk. matušėle." Šis eilėraštis yra skirtas Vytauto Didžiojo laikų motinai, kurios sūnus, kaip ąžuolas girių puikus, žuvo dėl tėvynės. Poetas ramina motiną. kad ji neverktu, nes jai dar liko sūnų, o tėvynė yra tik viena. O eilėraštyje — "Mano gimtinė" Maironis primena ir savo motiną:

"Ten močiutė užlingavo raudomis mane,
Į krūtinę skausmą savo liejo nežinia."

Tačiau gražiausius atsiminimus apie savo motiną yra palikęs prof. V. Mykolaitis-Putinas, miręs 1967 m. Lietuvoje. Man atrodo, kad nė vienas mūsų rašytojų nėra aprašęs taip giliai ir nuoširdžiai savo motiną, kaip Putinas. Skaitydami jo atsiminimus, atrodo, kad matome kaip gyvą tą Lietuvos kaimo motiną, apsigaubusią galvą skarele, paprastą, nuoširdžią, giliai religingą ir darbščią. Rašytojas savo atsiminimuose aprašo savo mamą ne tik kaip ji atrodė, koks jos veidas, ūgis, bet ir jos vidaus pasaulį, jos mąstymus, jos pareigingumą ir t.t.

Štai kaip jis rašo apie savo mamą:

"Ji buvo gera audėja, labai geros širdies ir jautrios sielos, tyli, nuolanki, nusižeminusi, visam kam rezignuojanti, giliai pamaldi moteris. Ir labai teisinga. ... Mus, vaikus, už nusikaltimus ne tiek bardavo, kiek mokydavo, pati sielodamasi dėl nusikaltimo daugiau, negu nusikaltėlis."

Kaip giliai jis suprato savo motinos vidaus pasaulį, jos religingumą:

"Tačiau mano motiną labiausiai guosdavo, ramindavo malda. Maldinga nuotaika ją lydėdavo visur — namie ir kelyje. Ties kiekvienu pakelės kryžiumi ji šnabždėdavo maldelę ..."

Net jo mamos gilus tikėjimas ir malda raminančiai veikdavo ir jį patį:

"Atostogų metu aš miegodavau seklyčioje. Atsigulęs, pro praviras duris girdėdavau, kaip mama meldžiasi. Iš jos atodūsių ir šnabždėsių suprasdavau, kad tai būdavo ne kančios, ne nusiminimo, bet nusižeminimo ir susitaikymo maldos, lengvinančios širdį keliančios dvasią. Aš žinojau, kad ir už mane ji meldžiasi. Tarsi koks mistinis fluidas iš motinos širdies pasiekdavo ir mano širdį. Aš pats, niekad nepatyręs religinės maldos ekstazės, štai patirdavau motinos maldos gaivinančią šilumą ..."

Motinos paskutinės dienos šios žemės kelionėje ir mirtis giliai paveikė rašytoją:

"Atlankiau ją, jau mirties patale begulinčią. O netrukus, tą pačią vasarą, lydėjau į Gudelių kapus. Šitos laidotuvės tapo vienu iš sunkiausių viso mano amžiaus išgyvenimų".

Todėl ir nenuostabu, kad kaikurie lietuvių literatūros istorikai ir vadina V. Mykolaitį-Putiną gelmių ir viršūnių poetu.

ROGIER VAN DER WEYDEN

APREIŠKIMAS

MOTERS PROTINIŲ SUGEBĖJIMŲ SKIRTINGI POLINKIAI

P. GAUČYS

Praeitą kartą rašydami apie moters sielos mįsles, nagrinėjome įvairias jos būdo ypatybes. Šiuo kartu, taip pat besiremdami Gina Lambroso autoritetingu veikalu apie moters sielą, norėtume išryškinti moteries protinių sugebėjimų skirtingus polinkius.

Sakoma, kad, bendrai imant, moters protiniai sugebėjimai yra tokie patys kaip ir vyro. Tačiau daugelis sociologų pažymi, kad jos protiniai sugebėjimai skiriasi nuo vyro dėl vienos svarbios priežasties, kurios jokia visuomenė negali pakeisti, o tai būtent, dėl jos motinystės. Motinystė nulemia moters pagrindinį alterocentriškumą, kuris nuspalvina visą jos gyvenimą ir įspaudžia į jos dvasią, lygiai kaip ir į širdį, skirtingą kryptį ne tik moterims turinčioms vaikus, bet ir jų neturinčiom.

Visi mes esame linkę pasiduoti aistroms. Pavyzdžiui, vyro aistros gali būti labai įvairios ir skirtingos, kartais grynai juslinės (skonis, vaizdas, kvaptis), kartais abstrakčios (filosofija, politika, studijos), kartais nukreiptos į tolimus laiko ir erdvės atžvilgiu asmenis. Moterų aistros ribojasi gyvom būtybėm ir savo intelektualinį lauką apriboja konkrečiu pasauliu, kuris gy

V. PAZUKAITĖ

RYTAS

MĖLYNUOSE KALNUOSE

(aliejus)

vena ir juda šalia jos, objektais, kurie gali būti jai naudingi, kurie gali teikti džiaugsmą ar skausmą.

Teoretiškai imant, moteris yra nesavanaudiška ir praktiška, priešingai vyrui, kuris savanaudiškas ir nepraktiškas ta prasme, kad jis nemėgsta užsiimti praktiškais darbais, iš kurių jis neturi asmeniško pasitenkinimo, tačiau jis noriai pasišvenčia studijom ir darbam, neturintiem jokios praktiškos naudos, jeigu tik tos studijos ir tie darbai suteikia jam malonumo.

Vyras daugiau studijuoja ligos priežastis, nei jos gydymą, o moteris, atbulai, labiau gydymą nei jos priežasti. Moteris domisi visom gyvom ją supančiom būtybėm, visu tuo, ką ji gali matyti ir lytėti, nori pažinti gyvenimą apsprendžiančius dėsnius. Ji yra godi įsiskverbti ne į šaltas daiktų priežastis, o į pačius daiktus, ne suskaičiuoti kenčiančios širdies mušimų skaičių, bet patirti kodėl ji kenčia. Ji trokšta pažinti, bet ne gyvąjį pasaulį tvarkančius dėsnius, o jausmus, kuriuos išgyvena kitos ją supančios būtybės; ne blogybes, kurios skaudina pasaulį, o priemones jom pagydyti.

Moteris, sako G. L., žiūri į pasaulį motinos akimis ir širdimi. Augmenija, gyvūnija ir žmonės jos nedomina patys savyje, savo formom, savo balsais, savo grožiu, kaip studiju objektas ar kaip jie yra sukurti, bet kaip būtybės, jautrios džiaugsmui ir skausmui.

Mokslas dėl mokslo, menas dėl meno, tikėjimas dėl tikėjimo, visa kas yra nuošaliau nuo konkretumo ir naudos, moteriai neturi prasmės.

Kodėl mes piktinamės moterimi, kuri skarmaluose laiko savo vaikus ar gyvena nešvariam bute? Todėl kad moteris, tikra moteris, turi instinktą rūpintis viskuo kas ja supa, niekam neleisti žūti. Moteris negali žiūrėti į šlubuojantį šunį, į gendantį baldą, į vystantį augalą be to, kad nepasirūpintų sugrąžinti į normalią būklę tų būtybių ar tų daiktų, kuriu ji jaučiasi esanti nesąmoninga globėja. Štai kodėl moters protas yra toks aštrus visam tam, kas turi ryšį su gyvu pasauliu, tokiu silpnu, tokiu įnoringu, nes tas pasaulis yra jos aistros objektas, teoretiniam pasauliui ji palieka abejinga.

Tuo tarpu kai vyras išgalvojo muzėjus, kur sukrauti, be jokios praktiškos naudos, nesuskaitomi meno kūriniai, moteris, gražindama savo namus, ant sienų kabina kilimus, savo pačios, ar savo vaikų portretus, kad save ar savo vaikus įamžintų tam tikroje, jai labiausia patinkančioje akimirkoje. Ji statydino mauzoliejus ar antkapius savo mirusiems; mezgė nerinius, šalius, dirbdino vėduokles, kad pasipuoštų pati, ar papuoštų savuosius, ar savo namus, tariant ji vystė ir globojo pritaikomąjį meną.

Į ką žiūri moteris kai keliauja, kai atsiduria svetimose šalyse, kurių ji nepažįsta? Ji lanko krautuves, ji žiūri į praeivius gatvėse, ji stebi kaip toje šalyje daromi daiktai, kuriuos ji įpratusi daryti, ji apžiūrinėja daiktus, kuriuos ji gali nupirkti ar nukopijuoti. Moteris neatsiveža iš užsienio paveikslų, ji nesistengia užmiršti savo vienatvės intelektualiniais pokalbiais, ji laiko nesąmone, kad vyras atkakliai gaišina savo laiką mokslinėm ar literatūrinėm studijom, nieko bendra neturinčiom su jo profesija ar tyrimais, kurių jis negalės įvykdyti.

Nepaisant kokis bebūtų jos kultūringumas, moteris sutelkia visą savo inteligentiškumą sukurti gyvenimui aplink save, jį išlaikyti ir padidinti jo naudingumą, jį pratęsti bei perduoti jo grožį. Tikroji moters aistra, tvirtina G. Lombroso, yra gyvenimas, kuris virpa ir plazda, kuris džiaugiasi ir kenčia. Grožis, kurį ji kultivuoja, yra grožis gyvų būtybių, esančių šalia jos, menas, kuriam ji aistringai pasišvenčia, yra noras padaryti ją supančius daiktus gražius, gražiai rengtis, gražiais baldais apstatyti savo butą. Vyras mėgsta išpuošti savo butą istoriniais paveikslais ir puikiais peizažais; moteris mėgsta jame pakabinti savo ar vaikų pertretą. Šalia rūpesčių, kuriuos jai suteikia visa kas yra gyva, abstraktūs mokslo, meno, politikos tikslai jai mažai teapeina. Moterys, kurios davė tiek kankinių dėl tikėjimo, meilės, pasišventimo ir pasigailėjimo, neturi nė vienos mokslo ar meno kankinės.

Šis moters ir vyro protinių sugebėjimu krypčiu skirtumas turi tiesioginį ryšį su alterocentriškumu, įgimtu moteriai, ir yra priešingas egocentriškumui, vyrui

įgimtam. Jeigu, bendrai imant, moteris neturi įgimtos aistros abstraktiems mokslams ir menui, tai nereiškia, kad ji neturėtų tam ypatingų gabumų ar kad ji negalėtų jiems sekmingai pasišvęsti.

Moteris aktyvumo nelaiko dorybe, nes jis jai yra aistra, lygiai kaip dykinėjimas vyrui, nes kaip tik veikloje moteris gali išnaudoti savo intuiciją, savo vaizduotę, panašiai kaip dykinėdamas vyras gali brandinti savo mintijimą, savo logiką, savo kritišką dvasią, savo vaizduotę.

Norėdama sugebėti išspręsti problemas, kurias jai stato aistra, moteris, anot G. Lambroso, turi turėti intuiciją, vaizduotę ir darnos jausmą nepalyginamai di desnius ir įvairesnius nei vyras. Vyrui intuicija yra uždaras kanalas, į kurį tik protas ir interesas turi raktus. Vyro intuicija nepriklausoma nuo aistros.

Moteriai, priešingai, intuicija yra specifinis jos dvasios organas ir tai ne vien tik praktiškoje srityje, bet taip pat ir teoretinėje. Toji trečioji moters akis visada žiūri į skirtingus jos aistros objektus, tariant, į visą gyvą, ja supantį pasaulį. Moteris, neturinti intuicijos, neturi inteligentiškumo. To, ko moteris nesupranta intuicija, ji niekad to nesupras.

Jeigu įsigilinsime į autobiografijas moterų, suvaidinusių svarbų savo gyvento laikotarpio vaidmenį, mes pamatysime, kad dideli darbai, kurių dėka jos iš garsėjo, buvo spontaniški, įvykdyti instinktui diktuojant.

Moteris turi ne tik didesnę ir įvairesnę intuiciją nei vyras, bet taip pat ir įvairesnę vaizduotę. Moters vaizduotė turi savo išeities taškus daikte, kurį mato, garse, kurį girdi, išgyvenime, kurį jaučia, kažkame konkrečiame, kuris yra už jos pačios, tačiau kuris yra sąlytyje su ja.

Vyro vaizduotė gali turėti savo išeities tašką kuria me objekte, tačiau, paprastai, jis turi ją savyje pačiame, savo idėjose, iš skaitymo ar stebėjimo kilusiose mintyse; ir netgi tuo atveju kai ji ima pradžią išorėje, ji turi savo užbaigimą vidiniame idėjų pasaulyje.

Moterų vaizduotė lygiai taip plati kaip ir jų intuicija. Vaizduotė, sako G. L., yra sudėtinė moters gyvenimo ir jos uždavinio dalis.

Greta vaizduotės ir intuicijos G. L., laiko būdinga moters inteligentiškumo savybe darną ir proporciją. Vyras turi tokį gyvą pajutimą tobulumo, paimto sa vyje, kad jis nustelbia darnos idėją. Ir iš tikrųjų, niekas nėra labiau priešingas darnos jausmui kaip kad tobulumo jausmas, nes tobulumo noras skatina siekti galimai daugiau vienoje kurioje srityje, visa kita paliekant nuošalyje. Vyras gali gėrėtis kurio asmens viena smulkmena: plaukais, akimis, ranka ir ja susižavėti. Moteris negali, jai reikia visumos, jai reikia proporcingumo, darnos; iš prieštaringiausių elementų ji sugeba sukurti darnią visumą. Namai, kuriuose moteris pridėjo savo ranką, gali būti gero ar blogo skonio, gali būti gražūs ar bjaurūs, tačiau jie visad bus darnūs. Darnumo jausmas yra toks būdingas moteriai, ji tiek daug tam priduoda reikšmės, kad į ji sudeda savo savimylą.

Išvadoje, intuicija, vaizduotė, darnos, proporcijų pajutimas jai pavaduoja tyrimus, apskaičiavimus, apmąstymus. Jie leidžia moteriai sukurti maždaug ta patį ka sukuria vyras, su tokiu mažu skirtumu, kad vyras ir moteris susidaro iliuziją vienodu būdu kurią.

Jeigu intuicija, vaizduotė, darna yra moteriai įgimtos, jos pasireiškia tam tikrais būdais, esminiais jos veikloje: pastabumu, idėjų asociacija, išgyvenimais, autoanalize. Kad intuicija, vaizduotė, darna galėtų reikštis didžiausiu veiksmingumu arba našumu, rei kia, kad visų pirmiausia moteris galėtų sukaupti labai daug pastabumo. O kad ji galėtų prisirinkti kuodaugiausia patyrimų, reikia, kad ji būtų apdovanota stebėjimo gabumais, labiau išvystytais nei pas vyrą. Tikrumoje taip ir yra. Stebėjimams vyras turi penkias jusles, o moteris šimtą. Ji mato, ji jaučia, ji stebi visom savo odos porom. Penketą minučių stebėjusi asmenį, ji gali įsidėmėti smulkiausias detales jo drabužių, jo figūros ir įžvelgti jo intymiausius jausmus. Stebėjimas yra, sako G. L., vienas švelniausių ir mėgstamiausių jos malonumų. Tam ji turi daugybę progų: gėlės, paukščiai, gyvuliai, jai yra neišsemiami šaltiniai stebėjimams. Pamatyti paukštį, apsiplunksnavusį naujom plunksnom, prasivėrusią gėlę ar prasikalusį auglį jai sudaro džiaugsmą, panašų tam, kokį jaučia vyras, laimėjęs kokį žaidimą ar lošimą.

Šiuo atžvilgiu paimkime pačią kukliausią moterį ir jūs pamatysite turtingiausią kasyklą, kokią vargu rasite pas vyrą, nors jis ir gyventų nepalyginamai nuotaikingesnį gyvenimą. Jeigu jam reika parašyti laišką ar papasakoti kaip jis praleido dieną, vyras niekad nežinos ką pasakyti, jam niekad nieko neįvyksta, jis niekad nieko nemato. Taip yra todėl, kad be savo darbo, jis nieko nestebi. Vyras stebi kitu tikslu, jis ieško priežasties ar išaiškinimo. Todėl jis taip mėgsta stebėti paveikslus, statulas, architektūros pastatus, "daiktus, vertus pamatyti", kuriuose jis gali pastebėti jų atlikimo techniką ir apie ją samprotauti.

Visai kitaip yra su moterim: ji nestebi norėdama atrasti paveikslo, monumento, meno veikalo techniką; ji stebi visa kas aplink ją yra konkrečiam pasaulyje, nes tik tai jaudina jos vaizduotę.

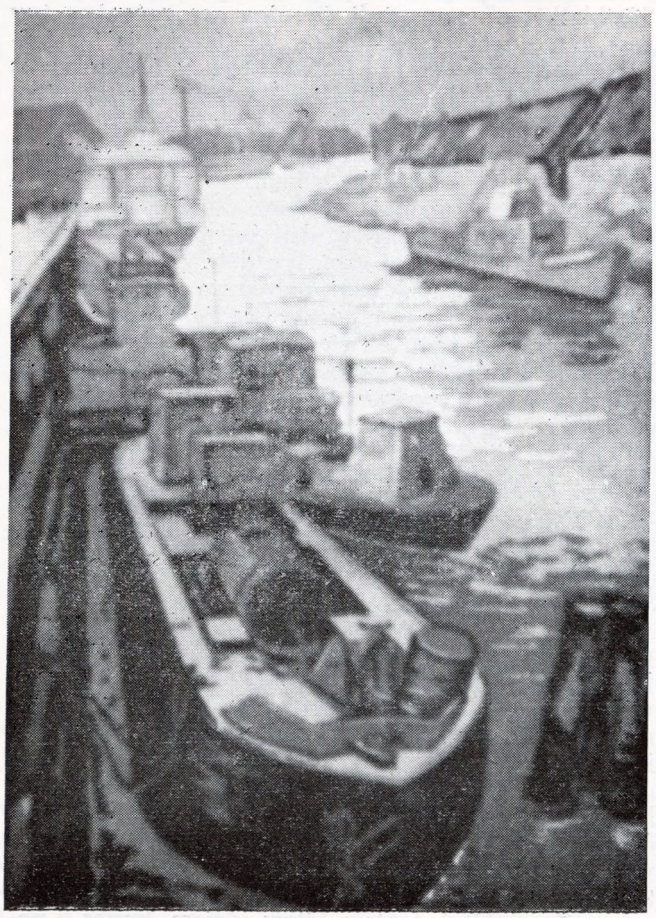

V. PAZUKAITĖ KLAIPĖDA

J. MOZŪRAITĖ-KLEMKIENĖ
MOTINA IR VAIKAS
(terakota)

Dažnai šaipomasi iš vyrų, ir netgi iš žymiųjų vyrų "išsiblaškymo", nes, girdi, jie eina per gyvenimą tartum gatve, nieko nematydami. Iš tikrųjų, tai ne išsiblaškymas, o susikaupimas. Taip yra todėl, kad vyras nejaučia reikalo stebėti ir todėl nesileidžia išblaškomas iš savo darbų ir minčių.

Moteris yra savotiškai pasmerkta prievartiniam stebėjimui. Tegul ji laiko sukaupusi savo mintis į tą ar kitą objektą, tegul ji išgyvena didžiausią skausmą ar yra laimės viršūnėje, tegul ji galvoja apie savo pačios vaiką, sužiedotinį, apie pradėtą darbą, tegul ji yra besiruošianti konkursui, nuo kurio gali priklausyti visas jos gyvenimas, ji visvien pastebės visa kas aplink ją vyks, nors tai būtų tik viena akimirka. Savaime aišku, tas stiprus moters poreikis stebėti nesiriboja išoriniu savo ar kitų gyvenimu. Jis taip pat apima ir jos pačios vidinį gyvenimą, autoanalizę, kuri iš esmės tėra vidinis stebėjimas.

Vyras kartais pats save stebi ir stebi kitus, kai jis rašo poeziją ar romaną; moteris save stebi visad. Savo pačios ar kitų jausmų analizavimas yra nenutraukiamas jos minčių objektas ir mėgiamiausia jos pokalbių tema.

Kaip moteris yra apdovanota stebėjimo dovana, panašiai ji apdovanota atmintim ir dideliu sugebėjimu jungti idėjas. Pas moterį idėjų asociacija yra gausesnė nei pas vyrą, ir kas dar svarbiau, pas moterį ji yra nesulaikoma. Vyras jungia idėjas, kai jis valios jėga jas iššaukia. Moteris tai daro visad. Bekalbėdama, ji daug kartu nutraukia savo kalbos siūlą, palieka svarbiausią pokalbio temą, pereina į pastabas, į įvairius faktus. Jos pastabos, jos nukrypimai, bendrai imant, yra iškilę dėl vieno kurio dalyko, tuo momentu jos matyto ar girdėto, kuri ji greita idėjų asociacija taip gyvai surišo su kitais faktais, kitom idėjom, kurias ji neatsispiriamai nori pasakyti.

Panašiai kaip moteris pameta savo kalbos siūlą besikalbėdama, lygiai taip ji pameta savo darbo siūlą bedirbdama, ir čia glūdi jos polinkio pagrindas, leistis išsiblaškyti tiek mintyse, tiek veikloje. Tačiau jeigu idėjų asociacija kelia joje šį sugebėjimą išsiblaškyti, kartu ji yra ir pagrindas jos gausių stebėjimų, ir to pasėkoje, lengvumo, su kuriuo ji gali įsivaizduoti, spėlioti ir derinti.

Vyras geriau už moterį atsimena studijuotus dalykus, jis nepalyginamai tikslesnis savo nurodymuose, nes skaičiai, studijos, yra vieninteliai jo ženklai. Stebėti daiktai, išgyventi džiaugsmai ir skausmai jam neturi didelės reikšmės. Moteriai, priešingai, stebėjimų ir emocijų vaisiai yra gyvybiniai svarbūs. Jie palieka joje neištrinamus ženklus, panašiai kaip tuberkuliozės mikrobai, kurie praeidami pakeičia kūną ir kraują.

Jeigu matomų ir girdimų stebėjimų lauke moteris yra dešimtį kartų pranašesnė už vyrą, galima sakyti, kad šimtą kartų ji pranašesnė emocijų lauke. Jokie kitų žmonių išgyvenimai nepalieka jos nepastebėti ir visa joje atsimuša emocijų formoje. Iš emocijų lauko jai ateina nurodymai ką daryti ar nedaryti, veiklos paskatinimas ar susilaikymas. Iš čia seka, kad moteriai stebėti, klausyti, jausti, nors tai būtų ir skausminga, sudaro vieną gyviausių malonumų.

Intelektualiniam darbe moteris nėra linkusi išmokti iš knygų ar iš mokytojo kokio darbo techniką, kaip kad vyras. Moteris stebėjimu, analize, vaizduote sugeria iš laukujo pasaulio, kuriame ji gyvena, daug daugiau nei tai sugeba vyras. Kad išstudijuotų tam tikrus mokslus, tam tikrą techniką, kad pasiektų tobulumo, reikia moteriai ryžtis studijuoti metodiškai, išstudijuoti taisykles, kurias galėtų pritaikyti mąstymo ar dėmesio pagalba, tariant, kad ji tai išmoktų vyriškų metodų keliu. Ji išmoksta, tačiau atmintinai, kas neturi reikšmės intelektualinei raidai.

Moteris nėra linkusi ilgų užsimojimų darbams, sunkios technikos darbams. Tuo nenorima pasakyti, kad jai neįmanoma išmokti techniką ar suprasti teoriją, priešingai ji puikiai gali išmokti ir suprasti. Tačiau studijavimas taisyklių, taikymas technikos ją vargina ir jai įkyri labiau nei vyrams ir jai duoda mažiau naudos.

Nors tikrumoje moteris tiek daug turi aistros muzikai, ir moterys mum perdavė ir netgi sukūrė daugumą liaudies dainų, nors moterys pralenkia vyrus komedijų dialoguose, labai nedaug tėra moterų kompozitorių ar moterų dramaturgių.

Diplomuotų moterų senųjų ir naujųjų kalbų srityse yra daug daugiau nei vyrų, lygiai kaip daugiau jų moka kalbėti svetimom kalbom, tačiau dauguma vertėjų ir beveik visi iš graikų ir lotynų kalbų vertėjai yra vyrai, nes verčiant, reikia, be bendro mokėjimo kalbų iš kurios ir į kurią verčiama, dar ir tikslios technikos, kuri moteriai daug sunkesnė.

Tas moters prisitaikomumas, jos sugebėjimas greitai rasti įvairius sprendimus, sujungtus su sugebėjimu žinoti neišmokus, įspėti, įsivaizduoti, atsiliepti atatinkamu mostu į betkokio pobūdžio pakurstymą, leidžia jai būti išradingesne ir sumanesne praktiškam gyvenime.

Namie moteris tolydžio yra išradėja. Nekalbant apie smulkius namų apyvokos dalykus, kur tolydžio reiškiasi moters išradingumas, prisiminkim tik stambesnius. Žinokime, kad moteris buvo toji, kuri išmokino šunį saugoti namus, o katę juos ginti nuo pelių. Moteris atrado, kad karvė ir avis gali savo pienu maitinti jos vaikus. Moteris pradėjo pinti plaušinius ir ant jų guldyti savo vaikus. Moteris buvo pirmoji, kuri pradėjo austi linus, kanapes ir vilnas, kad apsisaugotų nuo saulės ir blogo oro. Ji surado būdą lenkti karklus ir iš jų daryti krepšius, kuriuose galėtų laikyti surinktą derlių; ji buvo ta, kuri pirmą kartą išdegino molį ir iš jo padarė čerpes. Moteris išrado karštus sėmenų kompresus, tepalus, atrado vaistažoles, kuriomis vėliau rėmėsi medicina. Tai buvo moteris, kuri rado augalus, gyvulius ir būdus kaip išgauti dažymo spalvas. Manoma, kad ji išrado ir būdus kepti ir konservuoti mėsas, jas rūkyti ir sūdyti, džiovinti vaisius ir daržoves ar iš jų virti uogienes.

Išradimų srityje, tvirtina G. Lombroso, vyrai negali, nepaisant didelio pirmavimo registruotų patentų srityje, lygintis su moterim. Jeigu šiandieną moteris prarado pirmą vietą, taip įvyko todėl, kad išradimai iš kuklios namų aplinkumos, kur reikėjo dirbti su konkrečiom medžiagom, kad suteiktų malonumą mylimam asmeniui ir išlaikytų gyvybę, perėjo į teorijos sritį, kur moteris nebeturi tų pačių paskatintojų, kokius kadaise turėjo. Tuo nenorima pasakyti, kad vyrai nieko negali praktiniam gyvenime, o moterys teoretiniam gyvenime. Tačiau norima pažymėti, kad moteris jaučia daug didesnį pasitenkinimą nei vyras, išrasdama praktiškus dalykus, rasdama būdus pagerinti gyvenimą būtybių, jautrių džiaugsmui ir skausmui. Vyras nejaučia didelio malonumo iš praktiškų, jo padarytų atradimų, ir jis jų nedarytų, jeigu nesitikėtų garbės ar pelno, tuo tarpu kai jam labai malonu apibendrinti ir samprotauti, ir tai jis daro spontaniškai.

Didesnis sugebėjimas stebėti ir analizuoti, intuicija, vaizduotė ir darna moterį stipriai riša prie tikrovės ir jai leidžia daugiau laimėti ten, kur reikalas eina apie improvizavimą, greitą veiklą, be jokių taisyklių, sprendžiant iš akies, kaip kad dažnai esti praktiškam gyvenime.

Anot G. Lombroso, vyras, kuris nieko nestudijavo, nieko nesimokė — nieko nežino, arba tiksliau žino nepalyginamai mažiau už vyrą, kuris daug skaitė, kuris lankė mokyklas ir sėkmingai mokėsi. Teisybė yra ta, kad jeigu vyras sąžiningai studijuoja, jis tuo keliu įgauna tam tikrą pažinimą, įprotį galvoti, sugebėjimą orientuotis, kurių jis neturėjo anksčiau.

Ne taip su moterim. Labai aštri pastabumo dvasia, kuria ji yra apdovanota, jos vaizduotė, jos darnos jausmas, kurie visi remiasi jos emocingumu, daro tai, kad be knygų ir be mokyklų, jeigu tik aplink ją yra pasaulis, kuriuo ji gali domėtis, jeigu tik yra gyvų ir konkrečių būtybių, dėl kurių ar per kurias ji gali veikti, ji išaštrina savo protinius sugebėjimus, tolydžio didina savo pažinimą, praturtina savo idėjas, jas pagilina ir kultivuoja savo protą. Priešingai, nutolimas nuo tikrovės, jos mintijimui yra žalingas, sunkumai, kokių ji susilaukia bekoncentruodama dėmesį, jai daro mažai naudingą teorinį ir tvarkingą pažinimą, įsisiurbimą į save kitų patirties, sutrauktos į taisykles. Jos abstrakčių dalykų nemėgimas jai esti mažai naudingas sekant kitų studijas ir patirtis ar kultivuoti savo protinius sugebėjimus vyrams įprastiniais būdais.

Negalime sakyti, kad šis skirtumas yra kilęs iš atavizmo ar kitokio auklėjimo, kokį ligi mūsų dienų moteris turėjo. Auklėjimas ir tradicinis švietimas yra skirtingi, nes mūsų protėviai, sako G. Lombroso, turėjo daugiau sveiko proto už mus ir matė tikrovę geriau už mus; jie niekad nesuabejojo konstatuoti, kad moteris skirtinga nuo vyro ir jai reikia skirtingo auklėjimo bei švietimo. Anų laikų moterys nesigėdino prisipažinti, kad jos domisi siuvinėjimu, virimu, pianinu ar teptuku labiau nei istorija, politika, lotynų ar graikų kalbomis.

E. ŠIDLAITĖ-DOCIENĖ PORTRETAS J. G.

Jos nebijojo prisipažinti turinčios skirtingą uždavinį, kuriam pasiekti reikia skirtingų programų. Senųjų laikų moterys nerausdavo prisipažinti, kad joms mąstyti reikia gyvų balsų, įsiskverbiančių į jas ne per smegenis, bet per širdis.

Studijuojanti moteris tepradeda būti inteligentiška tik tada, kai ji randa būdą ar tai užmiršti savo mokslą ar jį pritaikinti, kai ji atsiduoda praktikai, t. y., kai ji užbaigusi mokslą, jį papildo stebėjimu, sumanumu, jautrumu, ir, galiausiai, kai moters siela ima viršų. Visai priešingai esti su vyrais. Jaunuoliai, labai gabūs mokykloje, kai jiems tenka gyvenime pritaikinti įgytas žinias jų intelektualiniai sugebėjimai smunka. Įdomu pažymėti, kad moterys, istorijoje įrašiusios savo vardą: George Sand, Elliot, Beecher-Stowe, Matilde Sarao, Ada Negri, rašė romanus, poemas spontaniškai, kaip jie susiklostydavo jų vaizduotėje.

Šią apžvalgą baigiame keleta pastabų apie iškilią moterį. Vyras gali būti laikomas iškiliu ar pranašesniu, iš kitų išsiskiriančiu savo partijoje, savo profesijoje, nors visose kitose srityse moraliai gali būti žemesnis. Taip nėra su moterim. Skaitykite istoriją, įsiklausykite į liaudies tradicijas, studijuokite Šv. Raštą, sakralines ir pasaulines poemas, kuriose rasite aprašytas moteris, labiausia įsirėžusias į žmonių vaizduotę, vienlaikių ir palikuonių labiausia garbinamas. Jūs ten pamatysite išaugštintas moteris ypatingai dėl jų estetinių ar dorovinių savybių.

Gal kas pasakys, kad tai rodo moteris nesant pasižymėjusias dideliu protu. Moteris, kuri pirmoji prijaukino šilkverpį, pirmoji, kuri pakėlė tešlą, moterys, kurios išrado nesuskaitomus adatos darbus, kurios patarinėjo karaliams ir ministeriams, buvo lygiai didelės, kaip poetai ir valstybės vyrai. Jeigu garbė nežėri virš iškilių moterų galvų, taip yra todėl, kad moters protas nėra taip aukštai vertinamas, kaip vyro ir kad ne gryno proto reikalaujama iš moterų.

Moters pranašumo idėja nenaudinga pačiom moterim. Labai daug moterų pateko į vyrų orbitą. Rašyti knygas, tapyti paveikslus, kalti statulas yra kažkas labai apibrėžta. Tačiau įdiegti tradicijas, pakelti artimo prestyžą, ar tai nieko neverta, klausia G. Lombroso. Koks už tai joms atlyginimas? Joks. Tos didvyrės neturi sau paminklų aikštėse, jų vardai nežinomi. Visa pas jas neryšku, anonimiška; jų veikla tik jaučiama, ji nematoma ir neapčiuopiama.

* * *

ATSIGRĘŽKIME VEIDU Į VAIKĄ

D. PETRUTYTĖ

(Tęsinys)

Aplinkos reikšmė dvasiškam žmogaus brendimui

Jei pradėjimas ir nėštumas buvo tvarkingi, tai gimęs individas atsineša su savimi visas galimybes išaugti ir subręsti sveiku ir padoriu žmogumi. Tačiau galimybes nulemia aplinka ir gyvenimo sąlygos, ypatingai pirmaisiais kūdikio gyvenimo metais.

Kadangi lengviau yra patikėti tuo, ką matome ir ką galime paliesti, tai paimkime ir realų pavyzdį, kuris akivaizdžiai parodys kaip svarbi yra aplinka ir gyvenimo sąlygos fiziškam asmens augimui. Žmogus, ateidamas į šį pasaulį, gali būti atsinešęs su savimi visas galimybes išaugti į stiprų, gražų ir sveiką žmogų, tačiau atsineštas galimybes (potenciją) visuomet nulemia aplinka, gyvenimo sąlygos ir motinos supratimas fizinės higienos dėsnių.

Žinoma, nuo motinos supratimo didele dalimi priklauso ar aplinka yra teigiama ar neigiama, statanti ar griaunanti. Pvz., dėl netinkamo ar nepakankamo maisto individas augs silpnas, palieges ir neatsparus ligoms. Blogas, užterštas oras susilpnins jo plaučius, o gal ir džiovos bacilas įveis. Nepakankama ar netikusi vaiko priežiūra padarys jį invalidu arba ir visai gyvenimą atims.

Klausydamies radijo, žiūrėdami televizijos, skaitydami laikraštinius pranešimus mes galime kasdiena įsitikinti, kiek kūdikių ir vaikų iškeliauja iš šio pasaulio ar lieka invalidais tik dėl tėvų kaltės, jų žioplumo, apsileidimo ir dalinai dėl nežinojimo kas yra kūdikis ir vaikas ir kokios priežiūros jie yra reikalingi.

Lygiai tas pat atsitinka su dvasinės brandos vyksmu, kai puikiausias galimybes subręsti į kilnų, padorų, garbingą ir kūrybingą asmenybę sutrukdo arba ir visai sunaikina netikusi aplinka, blogos gyvenimo sąlygos, tėvų ir visuomenės apsileidimas, kuris klesti dėl nežinojimo psichinės arba protinės higienos dėsnių.

Fizinio augimo trūkumai yra greit pastebimi, o dideli nusikaltimai prieš kūną — baigiasi mirtimi. Tik dvasinio brendimo trūkumai yra gana sunkiai įžiūrimi ir paprastai išryškėja gana vėlai, kai asmenybė jau yra visiškai sugniužusi ir bet kokia pagalba nebeveiksminga. Kas nori, šiandien lengvai gali pamatyti liūdnas išvadas: nesubrendusių asmenybių būrius, kurie kelia siaubą padoriems piliečiams, tartum, amaras derliui.

Dabar pažiūrėkime, iš kur kyla tas siaubingas dvasinis nuosmukis, kas tiems žmonėms sukliudė normalią asmenybės brendimo eigą? Atsakymas: tai nežabota technikos pažanga, kuri tesirūpina tik aplinkos ir daiktų organizacija, kuri tarnauja tik civilizacinio gyvenimo standarto kėlimui. Tuo tarpu į žmogaus dvasinį organizavimą, į paruošimą aplinkos ir daiktų jo dvasios kultūrai ugdyti, jo žmogiškai asmenybei brandinti pirmaisiais šešiais gyvenimo metais beveik visai nesirūpinama.

Sveikas kūnas, bet paliegusi dvasia

Pirmosios ir didžiosios kliūtys, kurios užkerta kelią normaliai ir sveikai žmogaus asmenybės raidai, kurios nualina arba ir visai sunaikina atsineštas galimybes (potenciją) arba Dievo dovanas yra šios: gimusio kū-

A. VARNAS

GYVENIMO VERPETUOSE

dikio atėmimas nuo motinos ir dirbtinis kūdikio maitinimas. Šios dvi kliūtys, kurios pirmiausia paliečia naujagimį yra pirmąja (bet nevienintele) priežastimi sutrikintos, suardytos asmenybės brandos. Tai pirmoji ir labai pavojinga bacila, kurią civilizuotas gyvenimas pasodina beužsimezgančiame vaisiuje — žmogaus — naujagimio asmenybėje.

Tai, ką moderni medicina paruošia naujagimiui yra rafinuota pagalba jo silpnam kūneliui, bet ne asmenybės brandai. Akivaizdi tokios pagalbos išdava: "Sveikas kūnas, bet paliegusi, žaizdota, iškrypusi žmogaus asmenybė". Ši tragedija yra klaidingo galvojimo pasekmė. Naujagimis buvo ir tebėra laikomas tik gležnu ir trapiu kūneliu — raumenų gniužuliuku, teturinčiu tik žmogišką fizinį panašumą. Kaip tik šitoj vietoj, kaip necivilizuotas, taip ir civilizuotas žmogus suklumpa, pamiršdamas, kad žmogus, nors ir ką tik gimęs, jau turi dvasinį pradą.

M. Montessori — gydytoja, pedagogė, mokslininkė, tur būt, bus tiksliausiai apibūdinusi naujagimį. Ji sako, kad naujagimis yra žmogus, kuriame slypi dvasios gemalas su visomis galimybėmis atsiskleisti ir subręsti į asmenybę su visais padoriam žmogui reikalingais privalumais.

Tačiau normaliam ir sveikam to dvasios gemalo atsiskleidimui ir brendimui yra reikalinga dar stropesnė ir švelnesnė priežiūra nei jo gležnam kūneliui. Šitokio supratimo kaip tik šiandien trūksta mūsų moderniajai visuomenei ir tėvams.

Kūdikio tuoj po gimtuvių atėmimas nuo motinos yra pati pirmoji ir, gal būt, pati didžiausioji žala žmogaus dvasios gemalui.

Šio šimtmečio pradžioje, pradėjus šitokiai idėjai plisti žmonėse, M. Montessori griežtai protestavo dėl tokio nežmoniško žmonių elgesio, sakydama: "Tai yra didelis pavojus žmonijai. Kūdikis, kuris iš mūsų nesusilaukia reikalingos pagalbos normaliam savo vystymuisi, vėliau, kaip suaugęs, jis atsigręš prieš visuomenę, prieš tuos pačius suaugusius, kurie jį suformavo. Mūsų aklumas formuoja žmones, kurie yra silpnesni, negu ištikrųjų jie turėtų būti. Jis pagamina vidinius pakitimus, kurie tampa kliūtimis paties individo gyvenime. Tokiu būdu išsivystys asmenybės, kurios trukdys pasaulio pažangą."

Didžiausias nusikaltimas prieš prigimtį

Šitas balsas per keliasdešimt metų pasiliko tik tyruose šaukiančiu balsu, neradęs jokio atgarsio nei žmonių protuose, nei jų širdyse. Tačiau paskutiniame dešimtmetyje pradeda vis daugiau atsirasti šviesių asmenybių tarp gydytojų, protinės higienos specialistų ir psichologų, kurie asmenybės nesubrendimo apraiškas suaugusiuose pradeda priskirti žmogaus gimimo momentui ir trumpam laikotarpiui po jo, kada visai nekreipiamas dėmesys į žmogaus dvasinio gyvenimo pradus.

Grupė gydytojų, New Jersey ir New York'e vaikų ligoninėse, atlikę labai intensyvius tyrinėjimus su kūdikiais, pareiškė: 1) Motinos, besiruošiančios gimdyti, turėtų stengtis ieškoti ligoninės, kurioje po gimdymo turėtų teisę savo kūdikį laikyti šalia savęs ir 2) Ateis laikas, kad šių dienų moderniųjų ligoninių praktika "ištremti" gimusį kūdikį į atskirą kambarį — nursery — bus laikoma didžiausiu barbarizmu, kurį įvedė ir palaikė mokslas, vienašališkai susirūpinęs tik žmogaus kūno sveikata.

Paskutiniuoju laiku vis daugiau mokslininku įsijungia į "protinės sveikatos" tyrinėtojų eiles, kurie žvelgdami iš įvairių požiūrių į vaikų, kūdikių ir naujagimių protinę sveikatą, prieina tos pačios išvados, kad vaikas palaipsniui pereina įvairius plėtros laikotarpius ir, kad kiekvienu laikotarpiu aplinka ir gyvenimo sąlygos vaidina labai svarbų vaidmenį jo asmenybės formavimesi. Tačiau iš visų tų laikotarpių ar plėtros

pakopų, pats svarbiausias ir pats trumpiausias yra tuojau po gimimo — pirmasis sąlytis su pasauliu.

Šiuo momentu viskas turėtų būti taip paruošta ir sutvarkyta, kad naujoji ir nesąmoningoji būtybė — kūdikis, kuo mažiausiai tepajustų nešvelnumo, kad jo palietimas, kilnojimas būtų kuo mažiausiai jam nemalonūs ar atstumią. Patraukli, pilna meilės, užuojautos ir atsargumo aplinka apsaugotų naujagimio dvasios gemalą nuo blogų polinkių užsimezgimo.

Pati didžiausioji nuodėmė, nusikaltimas prieš prigimtį yra naujagimio atplėšimas nuo jį gaivinančios versmės — motinos. Bent kelias dienas po gimtuvių, kūdikis turėtų būti labai glaudžiame santykyje su savo motina, nes, jie tebėra dar, tartum vienas kūnas. Kaip augalo šaka jungiasi su kamienu, kaip saulės spindulys su saule, kaip upelis su versme, taip kūdikis po gimimo tebegyvena tokioje pat glaudžioje vienybėje su savo motina.

Iš motinos ir tik iš motinos spinduliuoja nematomi dvasiniai spinduliai, kurie gaivina ir stiprina naujagimį. Jie teikia jam stiprybės ir jėgų sunkiose prie naujo gyvenimo prisitaikymo valandose. Žymūs šių dienų mokslininkai, vaikų protinės sveikatos tyrinėtojai remdamiesi įvairių tyrinėjimų išdavomis, jau drįsta viešai pareikšti, jog staigus, tamprios jungties tarp motinos ir kūdikio nutraukimas, vėlesniame individo gyvenime pasireiškia dideliais asmenybės nukrypimais nuo normalios būsenos. Tai didelis jausmų (emocijų) iškrypimas, kurio pasekmes aiškiai matome, o ne viena šeima ir pati jau yra to nenormalumo paliesta. Tai jaunuolių neapykanta tėvams ir visuomenei, žiaurumas, noras kankinti, naikinti, žudyti, svaigintis narkotikais, polinkis niekinti mokslą ir šalintis nuo kultūringo ir civilizuoto gyvenimo.

Amerikietis mokslininkas W. Goldfarb, kuris atliko daug moksliškų tyrinėjimų su vaikais, augančiais priegiaudose, tvirtina, jog nesą jokio pagrindo netikėti, kad kartą kūdikiui padaryta skriauda nebegali būti atitaisoma.

Todėl, kas dar pajėgiame suprasti ir tie, kurie nuoširdžiai trokštame taikos, laimės ir ramybės, visų pirmiausia atsigręžkime visa savo esybe į vaiką! Jei dar netikime, tai stenkimės įsitikinti, suprasti ir pajusti, kad pats mažiausias kūdikėlis jau turi dvasinį, psichinį gyvenimą, kurio apsauga ir sąmoninga globa priklauso ne tik nuo tėvų, kaip dažnas šiandien galvoja, bet nuo mūsų visų.

Šiandien, ne vieni tėvai yra atsakingi už vaiko auklėjimo rezultatus, bet visi be išimties. Ir gal būt daugiausia tie, kurie net neturėjo, neturi, ar nemano turėti vaikų. Kas dar paiėgia sveikai galvoti, visus kviečiu į kūrybingą darbą, į kūrybinga talką — atidėje į šalį visokiausios rūšies ginčus, pašvęskime laiką vaiko-žmogaus pažinimui ir jo gyvenimo sąlygų pagerinimui. Tai darydami, greit įsitikinsime, kad kiekvieni metai bus laimingesni, ramesni, taikingesni, nes nors ir pamažu, bet tikrai nyks pačiu savęs naikinimas ir ardymasis. Suteikta inteligentiška ir reikalinga pagalba asmeniui pačioje jo gyvenimo pradžioje, išugdys jame pagarbą visuomenei, tėvams, auklėtojams, gyvybei.

Pagarba ugdo pagarbą, meilė įžiebia meilę.

* *

✡

V. EIDUKEVIČIUS MERGAITĖ

SULAUKUS ŠEŠIOLIKOS

Z. D.

Vaikui sulaukus šešiolikos metų, jo auklėjimo darbas yra bemaž baigtas. Dar po kelerių metų, daugiausia — penkerių, vaikas bus jau pilnai užaugęs, subrendęs, savistovus žmogus. Jo elgesys, jo pažiūros į gyvenimą jau bus tėvų suformuotos. Jos formavosi pamažu, nuo pat vaiko kūdikystės, ir jas formavo ne tiek tėvų žodžiai, pamokymai, nurodinėjimai, kiek pats tėvų gyvenimo būdas, jų elgesys, jų veiksmai.

Atėjęs į šešioliktuosius savo gyvenimo metus vaikas jau turėtų gauti daugiau laisvės. Tėvai turėtų žinoti, kad vaiko savistovus elgesys bus toks, kokį jis gavo nusižiūrėdamas į tėvus. Daug kas galvoja, kad šešiolika metų yra pernelyg duoti vaikui laisvę, leisti pradėt savistoviai elgtis. Žinoma, gal tai ir tiesa, bet negalima užmerkti akių ir tam faktui, kad krašte, kuriame mes gyvename, šešiolikos metu sulaukę paaugliai jau tą laisvę gauna visi, gana dažnai net žymiai anksčiau. Atidėliojimas yra nepraktiškas ir nerealus dalykas. Leiskime jiems dabar pradėti naudotis šiek tiek didesne laisve, kol dar jie yra mūsų vadovybėje ir kol nuo mūs priklauso.

Jeigu vaikas nuo mažens buvo paklusnus, atviras ir patikimas, nėra pavojaus, kad staigiai jis pasidarys

ištvirkėlis ar kriminalistas. Žinoma, tėvų rūpestis suprantamas: tiek daug girdime ir skaitome apie jaunimo nemoralumą. Tačiau tik pasižiūrėkime į gyvenimą: kiek daug ir dabartiniais laikais yra puikių jaunų žmonių, kiek daug jų yra dirbančių įstaigose, organizacijose, einančių augštuosius mokslus, sukūrusių laimingas šeimas. O prieš dvejus-trejus metus jie juk taip pat yra buvę šešiolikmečiai.

Turime pradėti pasitikėti vaiku. Turime. Nėra kitos išeities. Negalima juk visą laiką paskui jį sekioti ir eiti visur kartu su juo. Pasitikėkim juo ir parodykim, kad pasitikim, kad esame tikri, jog jis nepadarys gėdos savo šeimai, kad, reikalui esant, jis turės pakankamai drąsos elgtis kitaip negu netikę draugai. Sukelkime juose pakankamai savigarbos, kad ir be tėvų ar vyresniųjų priežiūros jie ryžtųsi tinkamai elgtis, kad pasirinktų vertingus draugus ir padorias vietas pasilinksminimams ar laisvalaikio praleidimui.

Svarbu nuo pat kūdikystės vaiką taip išauklėti, kad jis niekada nebijotų sakyt teisybės. Tada šešiolikmečiui davus kiek daugiau laisvės, jis nebijos tėvams atvirai pasisakyti kur ir kaip jis praleidžia laiką už tėvų namų ir galima bus tikėtis, kad jis laikysis tėvų jam duotų nurodymų.

Iš anksto tėvai turėtų pasakyt savo paaugliams vaikams, kad jų amžiuje beveik neįmanoma nepakliūti į bėdą, kur reikės suaugusiųjų pagalbos. Gal tai bus jų pačių kaltė, gal jų draugai jį įvels į nemalonią padėtį, bet kad jie žinotų ir būtų tikri, kad iš tėvų pagalbą jie gaus ir kad tėvai darys viską, kiek tik galės, kad jiems padėtų. Bet tam reikia, kad paauglys nebijotų pasakyt visą ir tikrą teisybę, nesvarbu kiek jis kaltas dėl įvykusio nemalonumo ar nelaimės. Tegul vaikas žino, kad tėvai jį nubaus, jeigu jis bus kaltas, bet jeigu jis nusikaltęs meluos, jam bus blogiau, nes tėvai negalės kaip reikiant padėti. Tai nereiškia, kad tėvai padės jam suversti bėdą ant kitų, ar kad numos ranka ir į viską pažiūrės kaip į jaunatvišką išdaigą vien dėlto, kad jis yra jų vaikas.

Kai tėvai įsitikina, kad jų vaikas rimtai ir svarbiam dalyke nusikalto, reikia jį atitinkamai nubausti. Bet, kai uždėtoji bausmė atlikta ir reikalas išdiskutuotas, nereikia apie tai daugiau kalbėti. Nereikia jam vėl ir vėl priminti jo nusikaltimo, kad neatstumtume vaiko nuo savęs, neatimtume jam pasitikėjimo ateityje. Ateityje teiskime juos tik pagal tai, kaip jie ateityje elgsis.

Visada reiktų rasti laiko klausytis, kai vaikai kalba apie save, savo draugus, pažįstamus, apie savo planus, apie savo norus ar abejones. Parodymas, kad tėvams viskas įdomu ką jų vaikai kalba, kuo domisi, kaip į ką reaguoja sukuria jaukius, draugiškus tėvų-vaikų santykius. Kai paauglys bando kalbėti apie pasaulines problemas ir jeigu jo pažiūros skiriasi kaikuriais atvejais nuo mūsų pažiūrų, tai dar nereiškia, kad jis galvoja klaidingai. Reikšdami savo nuomonę tėvai turėtų būti pasiruošę patiekti gerus, protingus argumentus savo nuomonės patvirtinimui. Svarbu nesikarščiuoti, nepykti, nešaukti. Protingas ir ramus pasikalbėjimas yra svarbiausias argumentas.

Bet atsitinka, kad iki tol gerbę ir pasitikėję tėvais, vaikai sulaukę paauglystės amžiaus, staiga pajunta didelį plyšį tarp savęs ir vyresniosios kartos. Jiems atrodo, kad tėvai yra perdaug atsilikę, perdaug senoviškų pažiūrų, kad nesupranta modernaus gyvenimo ir modernaus jaunimo. Tėvams tai yra nelengvas dalykas. Sunku ką nors į tai pasakyti. Bet peržiūrėkime patys savo dabartines nuomones ir pažiūras. Ar tikrai jaunieji neturi pagrindo šitokiam kaltinimui? Argi ne tiesa, kad tėvai be jokios rimtesnės kritikos, be rimtesnio pasvarstymo niekina ir piktinasi savo vaikų amžiaus menu, madomis, pasilinksminimais — vien dėlto, kad dabar yra viskas kitaip, negu kad anais laikais, kai jie — tėvai — buvo paauglystės amžiuje?

Paaugliai labai mėgsta svečiuotis pas vieni kitus. Nereikia jiems to drausti, priešingai, tą reikia net skatinti, nes tėvams yra gera proga pažinti ir vertinti savo vaikų draugus, ir reikia tik džiaugtis, kad vaikai laisvalaikius praleidžia po tėvų akių. Atsitiktinis kokių keturių-penkių vaikų susiėjimas vieno iš jų tėvų namuose yra labai paprastas dalykas — jie klausosi radio, pasižiūri T. V., mergaitės išsiverda dešrelių, priežiūros tokiems susiėjimams mažai reikia. Bet jeigu vaikai susigalvoja ir jeigu jiems leidžiama pasikviesti daugiau savo svečių — reikia didesnio pasiruošimo ir svečiavimosi metu daugiau priežiūros. Tėvai turi žinoti kiek jų draugų ateis ir kas jie tokie. Turėtų būt sudaryta programa, kad susiėjusieji gražiai ir linksmai praleistų svečiavimosi laiką. Nereikia leisti prisikviest daugiau, negu galima patogiai sutalpinti. Maistą reikia patiekti gražiai paruoštą ir gražiuose induose — tai skatina gražiau elgtis prie stalo. Sūnus ar duktė, kurie yra susikvietę draugus, būtinai turėtų padėti ne tik paruošiant maistą, bet ir padengiant stalą ir išsiskirsčius svečiams — suplauti indus, sutvarkyt kambarius.

Į tokius didesnius susiėjimus kartais pasitaiko, kad kartu su kuriuo nors pakviestuoju ateina jo nekviesti draugai. Tėvai tokius įsibrovėlius turėtų be ceremonijų paprašyt išsinešdint. Tai bus labai sveika pamoka įsibrovėliams ir paauglių svečiavimasis neišvirs į nesuvaldomų triukšmadarių šėlimą.

Mergaitės, sulaukusios šešiolikos metų, turėtų būti skatinamos retkarčiais, kokia nors ypatingesne proga, kviestis drauges kavutei, užkandžiui ar pan., kur ji ir jos draugės būtų gražiau apsirengusios ir elgtųsi kaip grakščios jaunos merginos. Tai darydamos jos nejučiomis pripras prie gražaus elgesios, išmoks būti šeimininkėmis. Tam ypač yra gera proga, kai, sakysim, šešiolikmetės mergaitės kuri nors draugė ar giminaitė atvyksta pas ją paviešėti iš toliau, ar pan. Leiskime dukteriai pačiai pasiruošti savo viešnių priėmimui. Tegul ji pati sutvarko kambarius, tegul pati nustato meniu ir padengia stalą. Motinai čia yra ideali proga dukterį daug ko pamokyti: kaip paduoti patiekalus, kas tinka, kas netinka prie stalo, kaip mandagiai ir garbingai elgtis su savo svečiais, kaip vesti ir palaikyti pokalbius, kaip būti šeimininke prie stalo ir t.t.

Ilgesnių ar trumpesnių atostogų metu labai naudinga leisti paaugliams eiti padirbėti. Tai jiems parodys, kad uždirbti pinigą nėra jau taip lengvas dalykas, jie pamatys, kad svetimi žmonės jų neglosto ir reikalauja daug daugiau negu tėvai, išmoks laikytis tvarkos ir punktualumo. Pikti ir mėgstantys greit susibarti bus priversti išmokt susivaldyt, apsileidėliai ir tinginiai, pamatys, kad norint ką nors pasiekti reikia darbo, reikia pastangų. Darbas paaugliams vispusiškai yra labai sveikas dalykas, bet tik atostogų metu. Mokslo metu jų pirmoji pareiga yra mokytis ir mokslui pašvęsti visą laiką.

Bet pats pagrindinis dalykas jaunuoliui žengiančiam pirmuosius žingsnius į savistovų gyvenimą yra religija. Jeigu nuo pat mažens buvo auklėjamas religinėje dvasioje, jis paauglystės amžiuje ypatingai bus jautrus viskam, kas kilnu. Todėl religiniai principai jam bus ne tik kad svarbus, bet, galima sakyti, vienintelis atsparos taškas šių dienų chaotiškame pasaulyje.

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

TRAPUS VAKARAS

Tu esi žydintis Rytas
kažkur, kažkam
žemėje pažadėtas.
Kodėl palietei šio tilto atramą
šalia mano rankos?
Aš ateinu čia
pažvelgti į saulėleidį,
atsisveikinti su diena,
tarytum šermeninėn...
"Koks trapus vakaras", — tari.
Jei priminčiau tau
savo užaugusius sūnus —
jis sudužtų.
Jei ištartum žodžius, kurių nelaukiu —
jis sudužtų.
Jei paliestum man ranką —
jis sudužtų...
Esu metų palydos karalienė,
nešanti pavasario spalvas
ant savo delno.
Mano akys juokiasi tolyje,
kai tavo žvilgsny
lūžta nekantrumas.
Be tavęs —
nebūtų šio vakaro trapaus...

PASTELINĖM SPALVOM

Pastelinėm spalvom kai brūkėtelia pavasaris,
pakvimpa vėjas sakais, gira ir midumi,
nusineša tave į negirdėtas pasakas,
net mirtimi nebetikėt imi.
Tiktai, kai pats žydėjimas takais nueina,
ir upės nusenka,
arba užtvenkia jas margų žiedų griūtis,
tada tik pamatai...
kiekvieną savo žingsnį naivų...

A. KUČAS RŪPINTOJĖLIS

SAPNAS

Sūkury mėlyno vėjo,
sapnuoju ateinančią dieną.
O brėkštantis rytas,
o brėkštantis rytas,
kaip dviašmenis plieno peilis...
Jis atskiria mane
nuo žėrinčio sapno,
kaip pirmgimį
nuo motinos isčios.

Iš lyrikos rinkinio "Trapus Vakaras"

LAIMĖS PAUKŠTIS

AVA SAUDARGIENĖ

Didmiesčio triukšmas, benzino garai, spūstis ir skuba paverčia žmogų aparatu, kurio širdis dirba kaip perkaitęs motoras ir kurio nervai raudoni, įtempti siūlai. Taip, miestietis pasidaro aukštų mūrų belaisvis ir mėlynasis laimės paukštis jo jau nebelydi: reikia grįžti atgal, nutolti nuo miesto džiunglių, kad jį susigrąžinus.

Aš suradau savo laimės paukštį kur ilgas, siauras pusiasalis, įsispraudęs tarp Pacifiko ir didžiulės Pittwater įlankos, kaip Neringa tarp Baltijos jūros ir Kuršių marių. Tai Sydnėjaus populiarių paplūdymių, būriavimo ir vandens sporto vieta.

Už baltų smėlio kopų, prie paplūdymio išsiplėtė Avalon krautuvės, kavinės, klūbai ir atostogaujantiems butų blokai. Aukščiau, žalių kalnagubrių pašlaitės, vakarų pusėje krintančios į mėlyną įlanką, nusagstytos baltomis vilomis. Eilė kitų vilų, ir mūsiškė yra ant uolėto Pacifiko kranto. Didžiųjų audrų metu jas plauna sūrių bangų purkšlai ir kai sėdi verandoje, rodos, plauki laivu. Parkuose, eukaliptų viršūnėse miega koalos, rėkia didieji paukščiai, o uolose gyvena posumai, driežai ir žalčiai.

Anksti rytą, saulei dar nepakilus iš vandenyno, mus prikelia kokaburų kvatojimas. Juokas veržiasi iš gatvės ir iš kiemo, kaž kur nuo stogo ir nuo Norfolko pušų. Vienai gamai dar nenutilus, seka kita, o tolumoje ją kartoja tylesnis juokas. Užsimerkiu ir klausausi. Visa aplinka juokiasi — Ho-ho-ho-ho-ha-ha-huuu-uuu...

Prisimenu: pasiekus tada dar nepažįstamos Australijos krantus, nugabeno mus į pereinamą stovyklą emigrantams Bonegiloj, toli nuo miestų žinomų iš šemėlapių, toli nuo vandenynų. Aplink vien lygūs laukai apaugę išdžiūvusia žole ir šmėkliški, saulės nubaltinti eukaliptai.

Tamsi naktis staiga užkrito. Šaltą parytį, saulei dar nepatekėjus, pabudau. Kaž kas juokėsi. kvatojo. Skambėjo juokas pilnas pergalės džiaugsmo ir patyčių.

Pašokau. Juokas nesiliovė. Pro langą. rytmečio pilkumoj parudusių smilgų jūra ir išdžiūvusio eukalipto šmėkla. Prisiminiau kur esu. Pakišau galvą po antklode ir verkiau. Kažin kas tyčiojosi iš benamių, ieškančių naujos tėvynės šiame vėjų išpūstame, saulės išdegintame krašte. — Ha-ha-ho-o-ooo...

Juokui nutilus pažvelgiau vėl pro langą. Rytuose dangus nusidažė violetiniai ir miglota pilkuma užleido vietą mėlynumui. Paslaptinga nakties tamsa nutolo. Bematant iššoko saulė ir smilgos pavirto auksiniais erškėčiais. Pasauly užviešpatavo ramybė. Per kelią nušliaužė gyvatė. Ant tvoros tupėjo keli paukščiai, lyg iš medžio išdrožti. Tai buvo "The laughing Jack" — kokabura.

— Viešpatie, koks nuostabus šis kraštas, koks gražus ir tuščias, rodos, tik ką sukurtas.

Nuo to laiko pamilau kokaburų juoką. Jame girdžiu tai sveikinimą tekančiai saulei, tai ilgesingą šauksmą, tai gyvenimo džiaugsmą, tai pašaipą.

Besijuokiančiu kokaburu pažadinta važiuoju į darbą, o mėlynasis laimės paukštis lydi.

Prie smėlio kopų pasitinka du didžiuliai šunes. Vienas puola automobilį iš šono, kitas iš priekio šokinėja, visai nebodamas ratų. Senutė juos šaukia. Jie neklauso. Tik palydėję iki kelio posūkio, sugrįžta pas savo šeimininkę.

Baltų bangų skiauterės nesiliauja mušusios pakrančių uolas, ritasi auksiniais paplūdymiais, plauja kopų papėdes: dieną ir naktį, vasarą ir žiemą, nuo Sydnėjaus iki San Francisko — "The sister city". Banginiai ir rykliai ganosi milžiniškoj įlankoj, laivai raižo gauruotą mėlynę ir pėdsakų nepalieka.

Iš po ratų sprunka margi parakėtai. australiškos papūgėlės. Būrys žuvėdrų grakščiai nušoka prie vandens. Žmonių nematyt: baltosios vilos dar miega. Tik vandens sporto mėgėjai, jodinėja bangų viršūnėmis.

Motociklo ūžėsio nubaidytas, mėlynasis paukštis staiga pranyksta. Policininkas išrašo man bilietą už per greitą važiavimą.

Nuotaika pasitaiso, kai sūriame jūros ore pajuntu stiprų šviežios duonos kvapą. Mėlynasis paukštis vėl lydi.

Tolimose dienose, duonos kepimas suburdavo mus vaikus prie ištuštinto duonkubilio, iš kurio išgramdydavom tešlos likučius. Iš jų darėm bandeles, kurias mama iškepdavo su didžiaisiais kepalais. Vėliau, dar karštas, kvepiančias bandutes suvalgydavom po jazmino krūmu. Tai buvo Lietuvoj. Mamos mėlynos akys, pilnos juoko ir išminties, sekė mūsų puotą.

Niekad gyvenime nesutikau tokių meilių, išmintingų akių ir niekur nevalgiau tokios skanios duonos, kaip po jazmino krūmu.

Sūrus vėjas papūtė stipriau. Išnyko šviežios duonos kvapas. Atsidengia ir vėl mėlyna berybė. Pro golfo aikštes, žalius parkus, baltas vilas, pro dar miegančią prabangišką prekyvietę, į fantazijos šalį. Kuriu pilis jūrų dugne, kurios subyra miestiško triukšmo paliestos. Įvažiuojam į tankiai apgyvendintą priemiestį. Benzino ir kitų garų tvaike ir vėl pajuntu kepamos duonos kvapą. Jis primena karą...

Kaž kur Bavarijoj. didelėj kaimiškoj virtuvėj ant grindų gulėjo tik ką iškeptos duonos kepalai. Sukinėjosi šunes. Išvariau juos lauk ir uždariau duris. Šviežia duona kaip namuose, šilta, ramu, kaip po jazmino krūmu. Ausys negaudo bombonešių ūžimo, nei aliarmo garsų. Lyg karo nebūtų. Bet įbėgo šeimininkė. įleido šunis ir išbėgdama įsakė virtuvės durų neuždarinėti.

Kaip gera, kad karo nėra! Kad toli paliko bavariška, šunų aplaižyta duona, Drezdeno degantis dangus.

Sydnėjaus tilto geležinė juosta permesta per uosto įlanką jungia šiaurinius priemiesčius su didmiesčio širdimi. Uoste daugybė didelių laivų ir jachtų baltomis ir mėlynomis burėmis. O visų didžiausios — Sydnėjaus operos burės.

Užvažiuoju ant tilto. Kyla pagarba geležų ir cemento struktūrai, klastrofobia prislėgia sielą. Įtemptom rankom suspaudžiu vairą. Džiunglės kvepia benzinu, skuba ir nerimu. Paskutinieji katedros varpų garsai užbaigia rytmečio maldą, prasideda kova už būvį. Mėlynasis laimės paukštis nuskrenda atgal į Avalon.

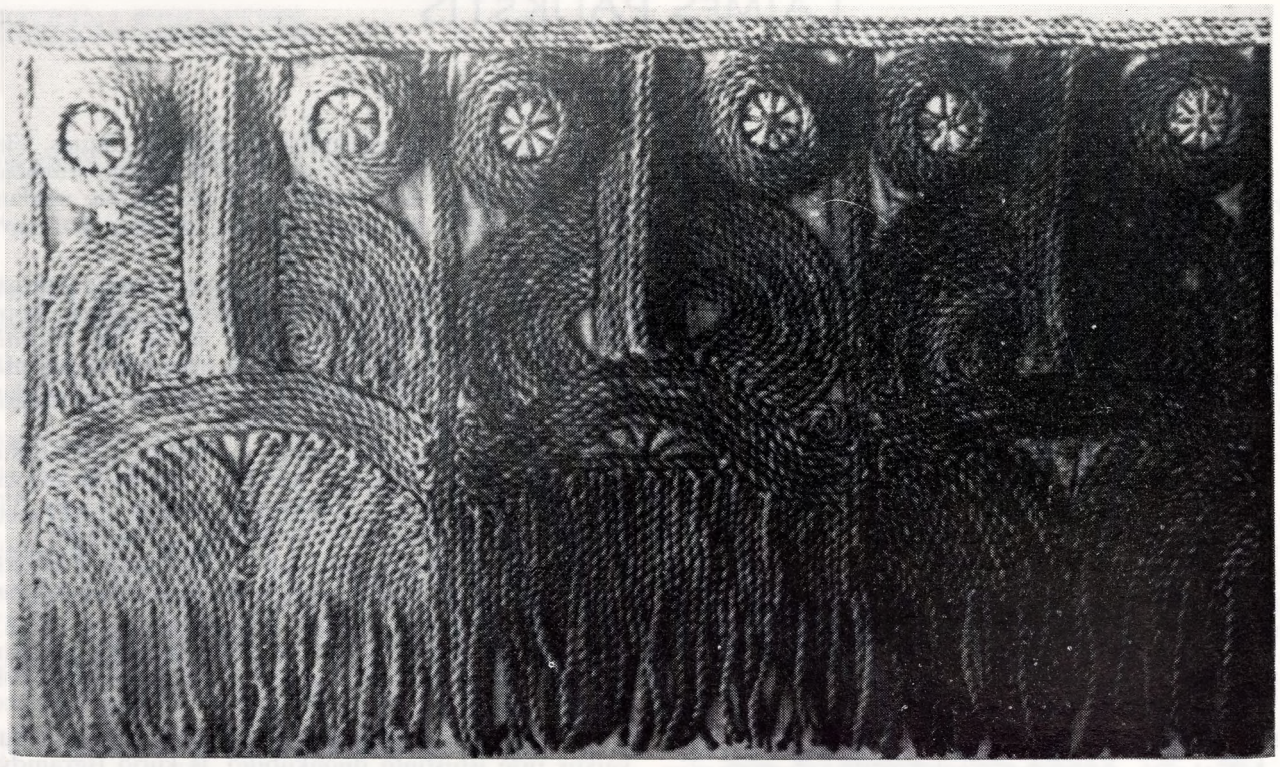

Z. VOGELIENĖ

LIETUVIAI BARZDOČIAI DŪMOJA

(kilimas — išmodeliuota lino virvė)

NAUJOJI KARTA

E. KRIKŠČIŪNIENĖ

Dažnai yra galvojama, svarstoma, kodėl gi vyresniajai kartai taip sunku susikalbėti su jaunesne, kodėl gi artimiausi žmonės kaip kad tėvai ir vaikai negali vieni kitų suprasti, paveikti norima linkme. Tėvam atrodo, kad kai jie buvo jauni, jie buvo visai kitokie.

Visų pirma skirtumas yra psichologinis. Net ir suaugusiam žmogui užtrunka daug laiko, kol jis supranta, kas gyvenime yra svarbiausia. Dažnai mes manome, kad svarbiausias dalykas yra užsitikrinimas rytdiena ir dedame tam visas pastangas, bet štai, ištikus kokiam netikėtam smūgiui, pamatome, kad mūsų planai dažnai apgaulingi. kad svarbiau už turtus yra pastovumas, vidinė lygsvara, būdas gyventi pačiam su savim garbingai tarp visų netikrumų. Taip bekovodami, beieškodami pamažu surandame savo vietą gyvenime, jaučiamės subrendę.

Jaunuoliui subrendimas yra dar neatsiektas tikslas. Jam dar reikia surasti save, jis turi įsitikinti savo sugebėjimais, sužinoti savo pajėgumų ribas.

Būdamas vaikas, jis galvojo, kad suaugę viską žino ir jis laukė tos dienos, kada jis galės būti toks viskuo tikras kaip tėtis ir mama. Jis manė, kad kai tik jis užaugs, jam gyvenimas bus toks paprastas, kaip suaugusių žmonių, kuriems taip aišku kas gera, kas bloga.

Paaugęs vaikas pamato, kad gyvenimas yra daug labiau komplikuotas. Jaunuolis atsiduria prieš ateitį ir pradeda abejoti, ar jis tinkamai pasiruošęs. Jis pamato, kad tikrumas neateina su metais, kad sunku yra apsispręsti kaip pasirinkti geriausią kelią. Jis tačiau yra linkęs bandyti patirti gyvenimą pats ir pamatyti kas atsitiks, kai jis taip ar kitaip pasielgs. Čia ir iškyla konfliktas su tėvais, kurie norėtų, kad vaikai, klausydami jų patarimų, išvengtų visų klaidų. Suaugusieji iš viso labiau linkę pasimokyti iš kitų klaidų. Jie patys jau užtenkamai yra priklydę praeity, kad galėtų džiaugsmingai sutikti kiekvieną naują patirtį, neatsižvelgdami į pasekas.

Jauni žmonės, pamatę kokią nors negerovę, linkę veikti labai greitai, vyresni tuo tarpu žino iš patirties, kad lėčiau reaguodami, jie kartais gali daugiau atsiekti. Jauniems atrodo, kad vyresni žmonės neturi idealų, kad jie nesidžiaugia gyvenimu vien dėl to, kad jie nereiškia savo jausmu perdaug išoriniai, iš kitos pusės suaugusieji galvoja, kad jaunuoliai yra paviršutiniški, kadangi savo nuotaikas jie yra linkę reikšti viešai.

Skirtumas tarp dviejų kartų yra ir kultūrinis. Viskas, kas šiandien atsitinka yra paseka mokslinio amžiaus. Viskas, kas patenka į mūsų rankas, yra žmogaus kontroliuota, pakuota, išbandyta. Vaikai šiandien nepriima nieko, kas nėra ištirta. To pasėkoj jaunoji generacija yra visiškai racionali, palyginus su vyresniąja, kuri buvo linkusi priimti autoritetą.

Socialinis daugumos jaunuolių gyvenimas dabar taip pat skirtingas nuo jų tėvų, kurie gimė ir augo kaime. Mūsų jaunimas auga mieste. Miesčioniškam gyvenime uždaro šeimos gyvenimo reikšmė mažėja,

veikla daugiausia reiškiasi už šeimos ribų. Kaimo gyvenimo ritmas buvo natūralus, ramus. Miesto gyvenimo tempas greitas, nervingas. Kaimo šeimos akiratis siauras (mūsų šeima pati geriausia, mūsų galvojimas teisingiausias). Miesto žmogaus galvojimas yra kitoks, jis jaučiasi vienas iš daugelio įvairių pažiūrų žmonių, jo nuomonė yra tik viena iš daugelio, su kuriomis taip pat reikia skaitytis. Kaimo šeima buvo tradicijų šeima. Šeimos praeitis apibūdino žmogų. Miestiečio akys nukreiptos į priekį — jo ateities karjera pasakys, kas jis yra. Jaunas žmogus šiandien turi pasiruošti ne tik būti geru tėvu, bet įsigyti profesiją, būti geru piliečiu, visuomenės veikėju ir t.t. Jis turi išmokti gyventi pagal visuomenės nustatytas moralines taisykles. Tam, kad jis subręstų, jis turi daryti sprendimus pats. Augdamas jis vis mažiau ir mažiau reikalingas tėvų sprendimų kas gera ir kas bloga. Tėvai tik turi sudaryti tinkamas sąlygas savistoviam vaiko vystymuisi ir duoti jam pa vyzdį savo gyvenimu.

Kiekvienas jaunuolis turėtų pasirinkti darbą pagal savo talentus ir temperamentą. Idealiai imant, kiekvieno dirbamas darbas turėtų būti išreiškimas to, kas jis yra. Tada darbas bus pasitenkinimo šaltinis. Žmogus, kuriam patinka fizinis darbas nepaiso šalčio, nei šilimos, tas, kuriam patinka socialinė veikla, mielai dirba nežiūrint visų nesklandumų, painiavų. Tas, kuriam patinka protinis darbas, dirba jį, nepaisydamas vienatvės, nuovargio.

Kaikurie žmonės, atrodo, jau gimė žinodami, kuo jie nori būt, kiti ilgą laiką nėra tikri, ką pasirinkti. Yra nemaža ir tokių, kurie pasirinkę profesiją ir jau beveik jos pasiekę, pakeičia planus ir renkasi ką kitą. Į tai nereikia žiūrėti kaip į tragišką įvykį ir nereikia perdaug vaiko stumti į vieną ar į kitą pusę, bet leisti jam normaliai vystytis, jo paties greičiu. Tokie nekalti klausimai, kaip "Na kuo tu žadi būti" visai nereikšmingi tam, kuris klausia, gali būti labai opūs jaunuoliui, kuris dar savęs nesurado.

Tėvams kartais atrodo, kad jaunimas perdaug nerimtai žiūri į gyvenimą, perdaug laiko praleidžia su draugais. Negalima jų perdaug kritikuoti, jaunam žmogui sunku gyventi vienišam. Jis nori jaustis reikalingas kam nors, būti kokios nors grupės narys.

Kodėl gi šių dienų jaunimas maištauja, kelia riaušes?

Jeigu norime pažinti kokio nors laikotarpio gyvenimą, pažvelkime į jo meną. Menininkas moka užfiksuoti laiko dvasią. Menas kalba į mus betarpiškai. Jis atskleidžia tiesą net gi prieš tai kai mes ją patiriam protu. Gerai parašyta drama pasako mums daugiau, negu psichologijos vadovėlis. Jau iš priešistorinių laikų piešinių sienoj mes žinom, kad žmogus vedė socialinį gyvenimą, kad gyvuly jis matė daugiau negu maistą, jis matė gyvulio judesį, grakštumą. Viduramžių bažnyčios aiškiai parodo, kad žmogaus žvilgsnis buvo nukreiptas į dangų. Šių dienų menas parodo, kad žmogus stovi neracionalaus sąmyšio vidury. To sąmyšio būta ir anksčiau, bet menas parodo, į ką dabar kreipiamas visuotinis dėmesys. Todėl nereikia žiūrėti į menininkus kaip į nesveikus, ar galvoti, kad jie žmonijos nekenčia, bet tik būti dėkingiems, kad jie pasako tiesą apie mus pačius.

Taip pat ir su tuo maištavimu. Kad jaunimas nori teisių, nori turėti balsą mokyklų administracijose, nori patys nustatinėti mokslo programas, nepripažįsta autoriteto, nėra nieko naujo. Yra žinoma, kad romėnų vaikai neklausė tėvų, viduramžiais profesorius priklausė nuo to ar studentai jo pageidavo, šv. Augustinas rašo, kad profesoriai būdavo apmėtomi akmenimis, jei neįtikdavo mokiniams, gi jaunas žmogus, kuris pasirinkdavo kokias nors studijas, jas baigdavo, jei tik pats to norėdavo. Visais laikais revoliuciniai judėjimai prasidėdavo universitetuose, visos vokiškos studentiškos girtavimo dainos kalba apie studentų gyvenimą. Taigi ir čia nieko naujo nėra. Kas nauja, tai tik tų įvykių reklamavimas, kuris dažnai būna daromas politiniais ar biznieriškais tikslais.

Ir šiandien jaunuoliai mokyklose rašo eilėraščius, vykdo vajus kilniausiems tikslams. Mokyklose vyksta tiek gražių pasirodymų, koncertų, tiek kyla visokių idėjų, deja spaudos tie dalykai dažnai nepasiekia. Kas gi tat kaltas? Ar jaunimas ar visuomenė, kuri nesidomi jaunimo atsiekimais, o tik pučia ir gaudo jų nusikaltimus.

✡ ✡

✡

ALD. PRIŽGINTAITĖ

NEMIGO NAKTIS

Kada naktis žvaigždėta žemėn nusileidžia
ir lašina širdin vaistus užsimiršimo —
Stiprumas jų jau neveikia manęs —
— — — Užmigti negaliu, — — —
nes aš mąstau — — —
Mąstau apie tave gimtoji mano žeme —

Kaip vaizdas ekrane kažkur kada matytas
atsiveria ten tavo kloniai ir šilai —
Taip viskas — kaip regėjime po vokais nuleistais;
ištiesčiau, rodos ranką ir paliest galėčiau
tik prasiskleidusius žiedus alyvų po langais . . .

Mąstai apie paligusio tėvelio gautą laišką,
kuriame jis maldauja grįžti į namus —
— Dukrele, grįžk, nes dienos suskaitytos,
bus per vėlu . . . nesimatysime daugiau . . .
— Ar man senam gaili tu laimės tos? . . .

Kaip paukštis palaužtu sparnu širdis suspursta
į tolumas pažvelgusi, kurių nebepasieks . . .
Ant lūpų nebylių išsprūdus ašara sūri nurieda
iš skausmo ji ar sukeltos vilties? —

Mąstau kodėl mes į kitus kraštus išklydom
palikę viską širdžiai kas brangu — —
Ar ta karta po svetima ranka užaugus
tik amžiais priespaudą kentės;
jie jungo nusimesti negalės — — —
Ir mūsų pasirinktas tremties kelias
nereikš jiems nieko, nieko nesakys?
Liks paslaptis, kaip liko paslaptim
tam švintančiam ryte tos mano mintys
praėjusios nakties? — — — — —

R. JAUTOKAITĖ ŽUVIS (medis)

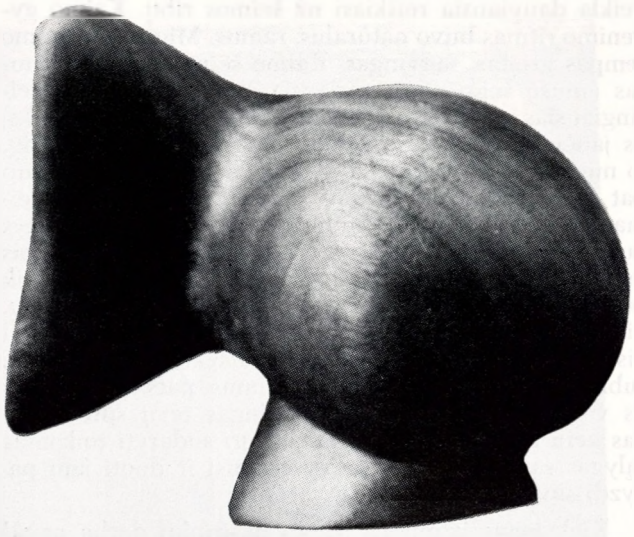

LOTO GĖLĖ

IBIS BENGSTON

Kai aname pavasaryje, persikų medžiai linko nuo žiedų — motina Suzuki atsisveikino su šiuo pasauliu palikdama savo gražiausia vaisių: mažą kūdikėlį... Tėvas Suzuki paimdamas dukterį į glėbį ištarė rimtai: "Vadinsis: Loto Gėlė", o senoji močiutė, tarytum aidas, pridūrė: "Meilės Gėlė — Mirties Gėlė".

Septynioliką kartų persikų medžiai apsidengė rausvuoju nuometu skleisdami švelnų aromatą, o mažoji Loto Gėlė, savų namų židinyje, liete liejo savo juodųjų plauku kvapą bei laimingą, kristalinį juoką.

Senas tėvas Suzuki, norėdamas užtikrinti dukters ateitį, sugalvojo išleisti mergaitę už garbingojo Yakiside. Bet likimas išsprendė kitaip.

Kiekvieną vakarą pro mažosios Gėlės langą praeidavo iš darbo grįžtąs gerasis Heroshi. Nuo to pirmojo karto, kai jų akys susitiko, kažkokia nenugalima jėga juos sujungė ir Loto Gėlė galvojo, kad jos širdis permaža, kad galėtų sutalpinti viso pasaulio džiaugsmą!

Šis įvykis, deja, nepraėjo nepastebėtas garbingojo Yakiside, ir jis pakvietęs Gėlę tarė:

— Mano mergaite. žinau, kad tavo širdis priklauso kitam, tačiau gerasis tėvas Suzuki jokiu būdu nesutiks išleisti savo dukters už neturtingo vaikino. Norėdamas įrodyti, kaip labai man esi brangi, sugalvojau tau padėti. Daryk tai ką liepsiu, nors tau ir atrodytų negerai. Rytoj mano tarnas Yoki eina miestan apsipirkti ir nakvos tame sename, apleistame name prie didžiojo vieškelio. Jis tiktai sugrįš po to, kai saulė nusileis keturis kartus. Bėk ten ir praleisk naktį su geruoju Hiroshi, kuriam apie tai jau pasakiau. Po šito jisai paprašys tėvą Suzuki tavo rankos, bet jei jis nesutiks, tai mano tarnas pasakys, kad jus matė drauge ir taip jisai bus priverstas nusileisti.

Loto Gėlei tai nepatiko, bet žinodama, kad tėvas Suzuki nepritars jųdviejų jungtuvėms, galvojo, kad jos širdis buvo permaža išlaikyti visą šio pasaulio baimę...

Kai nakties valdovė visą miestą apklojo savo sidabriniu apklotu, mažoji Gėlė drebėdama iš baimės bėgo į sutartą vietą. Tenai rado savo mylimąjį Hiroshi, kuris jai žemai nusilenkė. Mėnuo duosniai skleidė savo šviesius spindulius ir persiko medis atrodė lyg sidabrinė puokštė. Loto Gėlė tada galvojo, kad jos širdis permaža, kad galėtų sutalpinti visą šio pasaulio meilę!

Sutartąją dieną gerasis Hiroshi neatėjo paprašyti josios rankos; po anos nakties jinai jo nebematė daugiau. Jau keturis kartus saulė nusileido ir tarnas turėjo grįžti.

Vieną vakarą, kai saulė. atsisveikindama su žeme. kaip genialus tapytojas, išdažė dangų šviesiai mėlynai ir su didžiuliais teptuko brūkšniais pabraukė debesis rausvai; — Loto Gėlė sėdėdama palangėje išgirdo garbingąjį Yakiside:

— Mažoji Gėlele. jaučiuosi, kad esu didžiai atsakingas už tą blogį, kuris palietė tave. Hiroshi pasirodė nevertas tavo meilės, bet ir aš kaltas nes aš tai sugalvojau. Kad sielvartas ir negarbė nenužudytų tavo seno tėvo, prašau, kad sutiktum būti mano žmona, aš darysiu viską, kad šypsnys ir vėl žaistų tavo lūpose.

Loto Gėlė nieko neatsakė, jos trapus kūnas palinko lyg nuo naštos aprėpiančios visą pasaulio sielvartą. Ir kai pagal žmonių ir dievų įstatymus jinai tapo garbingojo Yakiside žmona, ir kaipo tokia jam priklausė, galvojo: kad jos širdis permaža, kad galėtų sutalpinti visą šio pasaulio skausmą!

Dar kartą rausvasis nuometas apdengė persikų medžių šakas, bet šypsnis niekad neperbėgo per Loto Gėlės lūpas.

Vieną vakarą garbingasis Yakiside rado ją besėdinčią palangėje, o ji išgirdusi jo balsą sudrebėjo, nes visada. kai jis į ją kreipdavosi, kažkas labai rimto atsitikdavo ir jos būtybė būdavo tąsoma lyg palmė vėjo sūkuryje.

— Mano Gėle, du kartus melavau tau, dėlto, kad tave labai mylėjau. Liepiau sakyti gerajam Hiroshi, kad tavo tėvas ir broliai jo ieško ir nori nužudyti ir, kad tu, per mane prašei, kad jis pabėgtų ir lauktų tavęs kitame mieste ir, kad vėliau tu pas jį ateisi. Ir taip vedžiau tave galvodamas, kad galėsiu iš tavo mažos širdies išrauti jį. Klydau, tu jo neužmiršai, nei jis tavęs — jis tebelaukia tavęs kitame mieste — ten už kalnų! Kartelis ir gailestis, sąžinės priekaištas miega su manimi visas naktis. Atleisk man jei gali, nes aš sau to niekad neatleisiu.

Kai ir vėl naktis virš žemės ištiesė savo tamsų pliušinį apsiaustą kviesdama žmones poilsiui, garbingasis Yakiside buvo rastas negyvas, persivėręs vidurius peiliu. Rankoje laikė popieriaus lakštą, jame buvo parašyta: "Garbingai turi mirti tas, kuris garbingai nemokėjo gyventi".

Garbingasis Yakiside pasidarė Harakiri.

Kai devynioliktąjį savo egzistencijos pavasarį Loto Gėlė matė persiko medžius persikrovusiais žiedais. kurie skleidė žinią apie užmegstuosius vaisius, ji vėl atsisėdo palangėje laukdama gerojo Hiroshi. Jis grįždamas iš darbo jai švelniai nusišypsojo prisimindamas savo tautiečių mėgiamąjį posakį: "Tikėk, kad juodi debesys praeina, o žydrioji dangaus mėlynė pasilieka." Tada Loto Gėlė galvojo. kad jos širdis permaža, kad galėtų sutalpinti visą šio pasaulio laimę!

REGINA KUTKA
Iš portugalų kalbos vertė

• ŠEIMA IR AUKLĖJIMAS

ADORACIJA MANO MOTINAI

PRANYS ALŠĖNAS

Reikšmingiausias vardas, kuris amžinai nenustojo vertės — tai

MOTINA.

Sėduosi šiandien už rašomosios mašinėlės ir galvoju: ką rašyti? Mintys sustoja ir susikoncentruoja apie manąją geriausią iš geriausiųjų motiną, mirusią lygiai prieš 25-rius metus ten — Tėvynėj Lietuvoj, kur, anot Maironio,

Ten močiutė užlingavo
Raudomis mane,
Į krūtinę skausmą savo
Liejo nežinia.

Ryžtuosi rašyti apie savo, o kartu, ir apie visų motinas, nes motinos — yra daug geresnės ir brangesnės už bendrai moteris. Ne bereikalo kažkas yra pasakęs, jog gimdytojai, ypač gimdytojos — yra Kūrėjo pavaduotojos.

Jeigu pasaulyje yra kokia nors kita tiesa, su kuria visi sutiktų, tai greičiausia, ir pirmoj eilėj būtų toji tiesa, kad motinos yra skirtingos nuo kitų žmonių ir bendrai — moterų. Žmonės gali nusivilti kitais žmonėmis, netgi, tais, kuriuos kada labai mylėjo, bet niekad nenusivils savosiomis motinomis. Taip lygiai ir su manim: daug kuo nusivyliau gyvenime, daug kas papiktino, įžeidė ir net nuskriaudė mane, tik ne manoji Motina, ta kukli kaimo moterėlė, kuri taip stebuklingai mokėjo derinti savo meilę vaikams našlaičiams su savuoju vargu, likus našlė ir dar — tokioj ankstyvoj jaunystėj.

Teisingai yra sakoma, kad motinos— niekad nenustoja mylėjusios savo vaikų, nežiūrint (net!) kiek žemai jie nupultų, kiek skriaudų (net pačiai motinai) padarytų.

Kiplingas šitaip eiliavo angliškoj versijoj:

"If I were hanged on the highest hill,
Mother o'mine. O mother o'mine
I know whose love would follow me still,
Mother o'mine,, O mother o'mine".

Kristus lygino savo meilę motinos meilei. Tai buvo didžiausias ir reikšmingiausias palyginimas. "Ar gali motina užmiršti savo sūnų; ar gali ji neturėti gailesčio savo vaikui? Taip ir Aš — neužmiršiu tavęs". Taigi motinos meilė — yra lyg dalis Dievo meilės žmogui. Kaip Dievas negali nustoti mylėjęs tų, kuriuos Jis sutvėrė, taip motina negali nustoti mylėjusi savo vaiko, kurio gimime ji (nors netiesioginiai) bendravo su pačiu Dievu.

Daugelis žmonių gali turėti itakos jauno žmogaus charakterio susiformavimui, bet daugiausia tos itakos turi tik motina. Gimdydama kūdiki motina (ypač ankstyvesniais laikais) statydavo ir savo gyvybe i pavojų. Ir po to kasdien, kas mėnesi ir kas metai aukojasi jam (savo vaikui) ir kuo toliau tuo daugiau. Nebereikalo yra pasakyta: "Maži vaikai, maži vargai; dideli vaikai — dideli vargai".

Aukojosi, vargo ir kentėjo taip pat ir mano mama, išaugindama našlės dalioj mus — net keturis...

Motinos, aukodamosios savo vaikams, niekad negalvoja, kad jų darbas ir rūpesčiai vaikų atžvilgiu yra užbaigti. Jos taip pat negalvoja netgi ir tada, kai vaikai suauga, netgi sukuria savo šeimas. Joms vis dar atrodo, kad ir suaugęs vaikas dar neapsiaus reikiamai batų, nesusisagstys palto ir t. t. Todėl, kaip matome, žmogus yra jaunas ligi tol, kol tebeturi gyvą savo motiną. Pasensti tik tada, kai tavo motina amžiais su tavim atsisveikina.

Kiekvieno žmogaus (jų tarpe, žinoma, ir mano) liūdniausia gyvenimo dalis yra toji, kad nemokėjome (ir nemokame) pasakyti savo motinoms, kaip mes jas mylime tol, pakol jos gyvos! Tik po ju mirties mes tai suprantame, bet esti jau pervėlu...

Dievas mylėjo savo motina, kaip lygiai Jis mylėjo ir tebemyli visą žmoniją. Nuo kryžiaus Kristus savo žodžius šitaip adresavo dviem asmenim: Savo Motinai ir Šv. Jonui, tardamas: "Moteriške, štai sūnus Tavo, Sūnau, štai Tavo Motina". Bažnyčios tėvai todėl pripažįsta, jog nuo to momento Marija pasidarė dieviškoji Motina visiems mums — visai žmonijai. Ji — dangiškoji Motina, šalia mūsų motinų — žemiškųjų.

Šv. Bernardas gi pasakė: "Jeigu tu savo gyvenima ivairuosi į audringa jūra, kai būsi dideliam pavojuje, galvok apie Marija, kreipkis ir šaukis jos pagalbos — būsi išgelbėtas"...

Laimingi tie žmonės, kurie turi savas dar gyvas motinas. Jos mylėtinos, tausotinos, kaip niekas kitas. "Time" pranešimu, Paul-Henry Spaak, buvęs Belgijos ministeris pirmininkas, kartą dares pranešimą Belgijos senatui, kur buvę nemaža ir moteru — šeimų nariu. Tenai buvusi ir Spaak'o motina. Jis savo kalbą pradėjo šitaip:

"Brangi mano mama, garbingi ponai ir ponios"...

Į tai niekas nieko nepasakęs ir niekas neužsigaves.

Tai pavyzdėlis, kaip reikia mylėti ir gerbti savo motinas, pakol jos gyvos.

Atleisk man, mano Brangioji Mama, kad aš, galimas daiktas, toli gražu, nemokėjau taip Tavęs mylėti ir gerbti kai tu gyva buvai...

ATVIRA ŽAIZDA

J. J.LP.

Jau ilga metu eilė skiria mus nuo skaudžiausios mūsu tėvynės tragedijos, o rodos, tai buvo tik vakar. Rodos tik vakar buvo anas birželio mėnuo, toks pat pilnas kvepiančio žalumo, spindinčios saulės ir jaunos gyvybės. Pavasario žiedais žydi žemė, o Lietuvos žalieji sodžiai ir dailūs miestai kaip apmirę — juodas nelaimės ir grėsmės debesys kyla iš rytų ir vakarų. Karo audra čia pat žemę drebina, aplinkui pražūties liepsnos...

Ar išliks Lietuva, ta žavingoji laisvės, ramaus darbo ir kūrybos šalis? Ji, kaip maža žaliuojanti sala karo audrų ir kraujo jūroj. Ar ji išliks? Tokiais rūpesčiais dejavo tada kiekvieno doro lietuvio širdis.

O jau tada didieji Lietuvos kaimynai buvo susitarę ir parašę Lietuvos laisvei mirties sprendimą. Ir tas sprendimas buvo pradėtas vykdyti 1940 m. birželio mėn. 15 dieną. Tą dieną tapo palaušta Nepriklausoma Lietuva, paglemžta jos laisvė, atimta teisė savanoriškai kurti ir tvarkyti savos valstybės gyvenimą. Svetimųjų bangos užplūdo mūsų žemę ir atnešė niekada istorijoj neregėtą priespaudą.

Prasidėjo areštai, kalėjimuos atsidūrė visi vadovaujantieji kultūrinių bei patrijotinių organizacijų veikėjai, įvairių profesijų ir luomų asmenys. Prasidėjo prievarta visame viešame gyvenime, smurtiška propaganda spaudoj, suirutė Lietuvos ūkyj. Ramesnio galvojimo žmonės tildė savo ir kitų baimę: gal toliau taip nebus, gal vieni kitus suprasim, prisitaikysim?

Baisi buvo ta pirmoji baisioji naktis iš birželio 13 d. į 14 d. Visoj Lietuvoj tą naktį prasidėjo planingai paruoštas žmonių areštavimas ir trėmimas į Sibirą.

Ką trėmė tada i Sibirą ir kodėl? Trėmė tuos, kurie daugiau žinojo ir daugiau suprato sovietų planus — tuos, kurie aiškiai matė savo krašto nelaime. Vežė senus ir jaunus, mažus ir suaugusius vežė net ligonius, vežė ūkininkus ir darbininkus, kurie suprato savo skriaudą, vežė mokytojus, — jų daugiausia, nes jie juk buvo tautos akys ir širdis.

Siaubas ir neviltis apėmė visa kraštą. Nebebuvo ramaus miego ir džiaugsmingo darbo, nebebuvo vilties po to, kai žmonės pamatė prastus, gyvuliams vežti vagonus, pilnus prigrūstus nelaimingu beginklių tremtiniu, tiesiančių pro užkaltų langų plyšius bejėgės rankas. Iš tų vagonu girdėjosi vaikų verkmas ir dejavimai: kartu su raudomis veržėsi ir graudžios, širdį veriančios giesmės, nekaltųjų aukų šauksmas į dangų. Ir taip buvo visuose Lietuvos miestuose, miesteliuose ir kaimuose. Visur iš nakties medžioklės važiavo žmonių prikrauti sunkvežimiai — gabeno suimtuosius į geležinkelių stotis, kur stovėjo eiliu eilės tų baisiu vagonu, prie kuriu tik vogčia galėjai prieiti. Tik pats save į pavoju statydamas galėjai paduoti suimtiesiems ryšulėli maisto ar koki drabužį, galėjai paimti pro vagano langu plyšius išmesta rašteli, pasakyti paskutinį atsisveikinimo žodį...

Tose baisiose birželio dienose žmonės nerimo apimti nerado sau vietos, naktimis bijojo nakvoti namie. Baisu buvo pajausti ta žiauria prievarta, ta kruvina plėšima lietuvio nuo jo gimtosios žemės. Kas mylėjo tėvynę ir brangino laisvę, tie suprato, kad visa šalis smenga i pražūti. Lietuvos laisvė, ta skaisčiai pražydusi lelija prie plataus kelio, tapo palaužta ir sutrypta.

ONA MIKULSKIENĖ

Jau virš 30 metų kai O. Mikulskienė nepailstamai dirba su jaunimu sudomindama juos kanklių muzika ir pasiekdama gražių rezultatų.

Vysk. M. Valančiaus Lituanistinėje mokykloje ji dirba virš 10 metų. Šioje mokykloje ji turi 24 kanklininkes. Per šį visą laiką pas ją mokėsi virš 70 kanklininkių. Iš jų dauguma yra perėję į Čiurlionio Ansamblį kanklininkių grupę, kur tai grupei vadovauja taip pat O. Mikulskienė. Kur tik suspėja pasirodo įvairiuose parengimuose — minėjimuose: vietinėje radijo valandėlėje "Tėvynės Garsai", Motinos Dienos minėjimuose. Du kartus televizijoje pasirodė per tautybių festivalį. Ir daug kartų yra pasirodę amerikonų mokyklose.

Praeitas Kalėdas dalyvavo Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje. Jaunos kanklininkės paskambino "Lopšinę Jėzuliui" — muzika ir žodžiai muz. Alf. Mikulskio, "Sveikas Jėzau" ir "Linksmą Giesmę".

Penkis metus egzistavo vaikų ansamblis "Aukuras", kuriame iš Lituanistinės mokyklos parinktos kanklininkės sudarė "Aukuro" ansamblio orkestrą. "Aukuro" Ansamblis pasirodė keliuose miestuose kaip: Detroite, Čikagoje, Pittsburge, ir Clevelande Lithuanian Village bei įvairiuose parengimuose.

Dainų Šventėje O. Mikulskienės vadovaujamas "Aukuro" ansamblio kanklių orkestras akompanavo visam jungtiniam vaikų chorui. "Aukuro" ansamblis išleido muzikos plokštelę, kuri ir iki šiai dienai turi didelį pasisekimą. Plokštelė vadinasi "Aukuras".

Su liūdesiu tenka pasakyti, kad neatsižvelgiant į daug darbo įdėtas pastangas abiejų Mikulskių iš tėvų kaltės "Aukuro" ansmablis daugiau nebeegzistuoja, kuris buvo įsteigtas 1964 metais.

I virš čia suminėtus Amerikoje darbus O. Mikulskienė nenuilstamai dirba šioje srityje jau nuo 1933 metų. Pradėjusi savo kilnų darbą Klaipėdoje, toliau Vilniuje ir po to tremtyje be pertraukos abu su vyru vienas kitam padėdami dirba šį gražų darbą.

Išleidus plokštele "Lietuvos Kanklės" 1963 m. plaukė gražiausi sveikinimai iš įvairių žymių asmenų, kaip rašytojai Vyt. Alantas, poetas Bernardas Brazdžionis, kuris tarp kitko, savo sveikinimą užbaigia šiais žodžiais:

"Raktą atkasėt Jūs,
Radote tonus naujus
Nebedengs po dirvonais jų rūdys
Kanklių balsas skambės,
Tautai mūs ant garbės
Mūsų miegantį kraują tebudys."

L. Miežinienė

Dr. S. Gintyla-Zaleski su motina

Indijos min. pirm. **dr. Indira Gandi,** praėjusiais metais viešėdama Argentinoje susitiko ir su lietuve **dr. S. Gintyla-Zaleski.** Šio susitikimo ryšis yra buvęs Indijos arkivyskupas ir Antijochijos patriarchas Vladislovas M. Zaleskis, daktarės motinos E. Zaleskaitės-Gintylienės dėdė. Jis gimė Veliuonoje 1852 metais — mirė Romoje 1925 metais; Indijoje išbuvo virš dvidešimt metų, kur įkūrė daug dvasinių seminarijų, pastatė penkias bažnyčias ir katedrą Ceilone Kandy mieste, kur didžiajame altoriuje yra Aušros Vartų Marijos paveikslas. Dr. S. Gintyla-Zaleski yra ortopedijos specialistė, ji turi savo privatų kabinetą, dirba ligoninėje ir nuo 1968 metų gavo paskyrimą dirbti asistente ortopedijos skyriuje Buenos Aires universitete. Yra nuoširdi lietuviškos veiklos rėmėja.

Raš. S. Tomarienė parašė dvi naujas knygutes vaikams "Pelytė Geležvtė" ir "Lapė Snapė". Knygutes iliustravo Lietuvoje gyvenančios dailininkės Viktorija Bimbaitė, Laima Kirlytė ir Nijolė Jatulytė. Išleido ir spausdino lietuviai saleziečiai Italijoje. Tai yra Jaunimo Bibliotekos leidiniai nr. 21 ir nr. 22. Knygutės yra kietais viršeliais, spalvotos, turi po 24 puslapius ir kainuoja — 1 dol.

Skulpt. Elena Kepalaitė surengė savo kūrybos parodą Los Angeles. Paroda įvyko birželio mėn. 15 d. — per Lietuvių Dieną. Buvo išstatyti įvairūs skulptūros, tapybos ir piešimo darbai. Parodos katalogui įžanginį žodį parašė žymusis skulptorius Jokūbas Lipšicas, kilęs iš Druskininkų. Su savo kūryba skulptorė yra dalyvavusi įvairiose J.A.V. vietovėse, muziejų ir galerijų rengiamose parodose.

Sol. V. Kojelienė dainų ir arijų rečitalį surengė Orchestra Hall, Čikagoje. Programą atliko įvairiomis kalbomis, taip pat ir lietuviškai. Apie solistę palankiai atsiliepė vietinė spauda.

Waterburio Moterų Klubas surengė lietuvių liaudies meno parodėlę Howland-Hughes Co. magazino vitrinoje, kuri susilaukė labai gražių atsiliepimų ir apie ją buvo rašyta **"Waterbury Republican"** laikraščio moterų skyriuje, š.m. vasario mėn. 22 d. laidoje. Parodėlė tęsėsi 8 dienas. Eksponatus paskolino: p.p. J. Bajorynienė, A. Madeikienė, G. Valiulienė, S. Išlinskienė, O. Tonkūnienė, M. Žukienė, S. Šatkauskienė, O. Mačiokienė, G. Kondrašienė, E. Bražėnienė, S. Augaitis ir V. Vaitkus — Spaudos knygynas. Parodėlę sutvarkė p. Išlinskienė, dail. S. Augaitis ir dekoratorius Ray Flint. Išstatyti buvo: audiniai, medžio drožiniai, gintaro išdirbiniai ir plakatas su įrašu "Žmonės sudaro miestą, kurio ateities šaknys yra praeityje".

Paveiksle, arbatėlėje dalyvavusios aštuonios būsimos debiutantės. Iš kairės į dešinę: Aušra Theresa Mildažiutė, Sandy Dodge, Kathy Kutchins, Amy Ann Simėnaitė, Carol Ann Simonėlytė, Susanne Radavich, Marion Estelle Gudėnaitė ir Jūratė Jasaitytė.

Sol. Anita Navickaitė - Vizgirdienė gyv. Kalifornijoje, yra žinoma visuomenės veikėja ir dainininkė, dažnai dalyvauja įvairiuose lietuvių parengimuose.

Penkių Rašytojų Plokštelę išleido J. Karvelis Čikagoje. I pusėje: K. Bradūnas skaito eilėraščių ciklą "Vitražas", B. Pūkelevičiūtė — ištrauką iš romano "Aštuoni lapai", L. Sutema — eilėraštį "Niekeno žemė"; II pusėje: A. Baronas — novelę ir humoreskus "Priemiestis", "Drabužiniai pavojai", "Kur bėga Šešupė", "Daktaro malda", H. Nagys — savo kūrybą. Aplanką piešė dail. L. Morkūnienė.

DEVYNIŲ LIETUVAIČIŲ DEBIUTAS GINTARO BALIUJE

Prieš keturiasdešimt su viršum metų keliolika Čikagos moterų susibūrė į Čikagos Lietuvių Moterų Klubą. Jausdamos, kad gyvenimo vertė ne tame ka tu iš jo išimsi, bet ką mokėsi į jį įdėti, jos pasiryžo kaip galima daugiau į lietuvių kultūrinį gyvenimą įnešti.

Čikagos Lietuvių Moterų Klubas yra paaukojęs dešimtis tūkstančių dolerių lietuvių šalpos, visuomeniniams ir kultūriniams reikalams. Lietuviškoms įstaigoms ir organiacijoms praleista šimtai darbo valandų. Nerasi lietuviškos organiacijos, kurioje aktyviai nedalyvautų bent kelios klubo narės. Dažnai vadovaujamam vaidmenyj.

To bendrojo darbo ir veikimo bene ryškiausias ir gražiausias pasireiškimas gal ir bus Čikagos Lietuvių Moterų Klubo kasmetinis Gintaro Balius, kurio pelnas įgalina kasmet vieną ar daugiau jaunų lietuvaičių tęsti savo mokslą.

Šimet, birželio 28 dieną, South Shore Country Club patalpose, Gintaro Baliaus metu devynios jaunos ir talentingos lietuvaitės, lydimos savo tėvų ir lietuviškai tradicinės muzikos, puošnioj baliaus aplinkoj pirmą karta buvo formaliai pristatytos lietuviškai visuomenei.

Gegužės pradžioj susipažinimo arbatėlėj būsimosios debiutantės ir jų motinos buvo supažindintos su klubo narėmis.

rasa arbas

Jaunoji dailininkė **Raselė Arbaitė,** iš Santa Monica, Calif., baigia paveikslą "Globojanti ranka", ji buvo vėl surengusi savo kūrybos parodą, kur išstatė 47 paveikslus.

Varnas Montessori Židinėlis pirmą kartą atidarė savo duris priešmokyklinio amžiaus vaikučiams balandžio mėnesio 1 dieną, 1966 metais. Ši nauja, erdvi patalpa buvo pastatyta lietuvių tėvų iniciatyva. Yra du dideli kambariai su pritaikytais baldais, ir visomis kitomis priemonėmis priešmokyklinio amžiaus vaikui. Čia veikia 4 klasės: dvi ryte ir dvi po piet. Deja, tik viena lietuviška klasė, o trys amerikietiškos. Čia amerikoniukų netrūksta ir sąrašai ilgiausi laukiančių.

Paskutiniųjų kelerių metų laikotarpyje psichologai ir pedagogai beveik vienbalsiai pripažįsta, kad vaiko gyvenimo pirmieji šešeri metai yra svarbiausi jo asmenybės ir intelekto vystymuisi. Montessori auklėjimo sistema kaip tik ir nustato gaires jauno vaiko visapusiškam ugdymui. Čia yra atsižvelgiama į vaiko reikalavimą laisvės tam tikroje apybraižoje — kruopščiai paruoštoje lituanistinėje — montessorinėje aplinkoje. Medžiaga yra taip paruošta, kad vaikas pats save skatintų ja naudotis ir tuo savaime ugdytų savo įgimtus sugebėjimus. Kiekvienas vaikas yra individas, tad ir Montessori sistema skiria kiekvienam mokiniui individualų dėmesį. Dirbdamas pagal savo vidinių reikalavimų nurodymus, vaikas siekia ne vien sau, bet ir visuomenei naudingiausio tikslo — kiekvieno asmens protinių, fizinių ir psichologinių pajėgų pilnutinio išsiskleidimo.

Iš kairės (sėdi) Stasė Skrebienė-Varnas Montessori Židinėlio administratorė, mok. Janina Juknevičienė — VMŽ vedėja (ji pareigas perims šį rudenį p. Marijai Varnienei pasitraukus iš vedėjos pareigų, iki šiol dirbo Amerikos Lietuvių Vaikų Nameliuose), Juratė Varijakojienė — VMŽ tėvų komiteto vice-pirmininkė, Birutė Zalatorienė — VMŽ tėvų komiteto pirmininkė ir mok. Natalija Sodeikienė.

Kanados sostinėje Otavoje tautinių šokių grupė "Žilvitis" garsina lietuvių vardą kanadiečių tarpe. Gegužės mėnesyje dalyvavo garsiajam Tulpių Festivalyje drauge su kitom etninėm grupėm ir gegužės 24 d. šoko gražioje Ottavos rotušės salėje. Iš kairės į deš.: Dalia Priščeponkutė, Irena Danytė. vadovė — Joana Paulionytė, Milda Danytė. Teresė Ramūnaitė ir Ligija Tročnickaitė. Nuotraukoje trūksta berniukų šokėjų. D. Danienė.

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS DVIDEŠIMTMETIS

Šia proga norima kiek grįžti į praeituosius metus ir prisiminti vieną iš svarbiųjų moterų veiklos sukakčių, kuri buvo atšvęsta 1968 metų lapkričio 30 d. ir gruodžio 1 d., New Yorke, Waldorf Astoria puošniose viešbučio patalpose.

LMKF įkurta 1947 m., tačiau jos dvidešimtmečio minėjimas nukeltas į 1968 metus, norint jį atžymėti jubiliejiniais lietuvių laisvės kovos metais.

Tomis dienomis į New Yorką suvažiavo LMKF klubų atstovės iš įvairių Amerikos vietovių. Kaikurie klubai, kaip Vokietijos, Italijos, Anglijos, Pietų Amerikos, Australijos, negalėdami atsiųsti savo reprezentančių, įgaliavo kitas Amerikos klubų nares.

Suvažiavimas pradėtas iškilmingu posėdžiu, kuriam vadovavo LMKF pirm. V. Jonuškaitė-Leskaitienė. Pagerbta a.a. Ligija Bieliukienė, be laiko iškeliavusi į amžinybę LMKF pirmininkė, kurios visada pasigendama. Iš garbės prezidiumo pirmasis Federaciją pasveikino Prel. J. Balkūnas, užgirdamas moterų veiklą. Lietuvės moters pagrindinė paskirtis — ugdyti kilnias asmenybes ir taiką.

Tuo pačiu metu buvo atnešta JAV prezidento žmonos L. B. Johnson telegrama, kuria sveikinamos lietuvės moterys, kovojančios už savo tautos laisvę. Prezidento žmona sako, kad jai žinoma lietuvių tautos tragedija, nes jos jaunesnioji dukra Liucija yra ištekėjusi už lietuviškos kilmės P. Nugent, iš kurio tėvų jai tekę girdėti apie lietuvių pastangas atkovoti savo pavergtos tautos laisvę. Telegrama susilaukė įvertinimo gausiu plojimu.

General Federation of Women's Clubs pirm. p. Walter Varney Magee savo turiningoje kalboje pabrėžė, kad LMKF yra svarbus ir judrus GFWC narys. Anot jos, savanorės veikėjos esąs brangiausias turtas. Kiekviena moteris turėtų savęs pasiklausti, kuo ji galinti padėti bendram labui. Kalbėtoja susirūpinusi Amerikos jaunimo smunkančia morale. Narkotikai, piketai veda jaunimą į pražūtį. Visomis negerovėmis, aišku, pasinaudoja komunistinė propaganda, kurios tikslas griauti valstybių pamatus. P. W. V. Magee kviečia lietuves moteris į talką kovai prieš besireiškiančias šiame krašte negeroves. Jai baigus, LM KF pirmininkė lietuvių moterų vardu padovanojo gintarinį papuošalą — pakabutį, sakydama, kad tai gabaliukas Lietuvos, to krašto, kuris tebegyvena laisvės viltimi. Jauna lietuvaitė viešniai prisegė orchidėją. Gintarinis pakabutis paaukotas A. Kazickienės, LM KF valdybos vice-pirmininkės.

Prasmingais linkėjimais lietuves moteris pasveikino ir kiti prezidiumo nariai. Lietuvos atstovas Washingtone p. Kajeckas labai įvertinąs lietuvių moterų nuopelnus kultūriniame gyvenime. 120 metų Rusijos carų imperialistinėje priespaudoje lietuvė moteris pajėgė išsaugoti lietuviškąjį žodį, ir visais Lietuvos laikais moters talka buvusi reikšminga. Ir šiandieną išeivijoje lietuvė moteris turi daug darbo. Kalbėjęs pagerbė V. Jonuškaitę-Leskaitienę, dabartinę LMKF pirm., kurią jis prisimenąs veikiančią jau nuo 1923 metų.

L. L. K-to pirm., min. V. Sidzikauskas, visada remiąs lietuvių moterų kovą už tautos išlaisvinimą, užgyrė lietuves, žengiančias savo pirmtakūnių keliu ir drąsiai skelbiančias amerikietėms laisvės idėją. Užgyrė bendravimą su pasauline GFWC moterų organizacija.

Lietuvos generalinis konsulas p. A. Simutis taip pat nuoširdžiai pasveikino lietuves, atliekančias savo tautinę pareigą, skelbiant pasauliui Lietuvos pavergimą. "Šiandieną vieningas balsas už savo tautos laisvę yra tvirčiausias mūsų ginklas".

LB pirm. p. Vakselis pasidžiaugė, kad lietuvės eina į viešumas, skelbdamos Lietuvos laisvės bylą. "Nuotaikos ir opinija tai dar vienas svarbus mūsų laisvės kovos ginklas."

Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinės Sąjungos vardu kalbėjo prof. A. Šlepetytė-Jančienė: "Mūsų organizacijų siekiai skelbiant pasauliui Lietuvos vardą tepriartina mus į laisvąją Lietuvą", buvo jos pagrindinė mintis.

Nuoširdūs lietuvių aukštų pareigūnų bei visuomenės atstovų sveikinimai, svetimtaučių telegramos ir linkėjimai įrodė, kad lietuvės moterys turi daug draugų bei rėmėjų savo veikloje. Šioji moralinė parama teikia drąsos ir ryžto tolimesniems moterų sumanymams siekiant laisvės pavergtai Lietuvai.

Po iškilmingo posėdžio visi buvo pakviesti aplankyti tose pačiose patalpose lietuvių moterų dailininkių parodą, kurią tvarkė dailininkės dr. M. Žukauskienė ir A. Vitkauskaitė-Merker. Buvo tapybos darbų, grafikos, skulptūrų. Savo kūriniais dalyvavo dailininkės R. Ingelevičienė, A. Kašubienė, Paškevičienė, L. Židonytė, A. Vitkauskaitė-Merker, B. Gedvilienė, dr. M. Žukauskienė, E. Kulbert.

Toje pačioje salėje prie gražiai dekoruotų stalų visi susėdo priešpiečiams. Prel. J. Balkūnas palaimino valgį. Washingtono klubo pirm. E. Mažeikienė sėkmingai pravedė programą priešpiečių metu Pristatė jauną dainininkę E. Jurgėlaitę iš Washingtono, kuri palydint pianinu A. Mrozinskui, padainavo lietuvių liaudies dainų ir arijų. Protarpiais buvo pristatomos LMKF klubų atstovės bei įgaliotinės, visuomenininkės. Prie mikrofono ilgesnę kalbą pasakė dr. M. Preminger, daugiausia dekoruota įvairiais garbės medaliais Amerikos moteris, — konsulas, rašytoja, filantropė, bičiulė visų pavergtųjų ir skriaudžiamųjų. Ji myli

LMKF suvažiavimo atstovės. Sėdi iš k. į dešinę: V. Šileikienė, I. Banaitienė — valdybos narės, A. Daukantienė, Bostono Klubo pirm., G. Žilionienė, Federacijos delegacijos prie PMT pirmininkė, B. Mašalaitienė, Philadelphios klubo valdybos narė, V. Jonuškaitė-Leskaitienė, LMKF pirmininkė, M. Kriaučiūnienė, Chicagos klubo pirm., I. Keraitienė, Patersono, N.J. klubo pirm., dr. J. Vytuvienė, LMKF valdybis narė. Stovi iš kairės į dešinę: M. Noreikienė, V. Čečetienė, LMKF valdybos narės, dr. M. Kregždienė, New Yorko klubo pirm., M. Ulenienė. LMKF valdybos narė, E. Mažeikienė, Washington klubo pirm., E. Braženienė, Waterburio klubo pirm. ir L. Židonytė, New Haven klubo pirm.

žmogų tokį, koks jis yra, nepaisant nei tautybės, nei rasės. Anot jos, yra tik dvi rūšys žmonių — vieni kurie padeda ir aukojasi, kiti ne. Baigdama savo žodį, ji įteikė LKMF pirm. V. Leskaitienei 200 dolerių čekį, kaipo asmeninę auką LMKF-jai besiartinančių Kalėdų proga.

Dar E. Mažeikienė perskaitė glėbį sveikinimų ir telegramų, kurių skaičiuje buvo telegramos iš viceprezidento žmonos p. Humphry, New Yorko gubernatoriaus žmonos p. H. Rockefeller ir kt.

Tuo užbaigta pirmoji, angliškoji suvažiavimo dalis. Sekančią dieną nuo ankstaus ryto vyko klubų atstovių bei delegačių darbo posėdis. Klubai pranešinėjo apie nuveiktus darbus ir ateities planus. Klubų veikla labai gyva. visi entuziastingai dirba Lietuvos laisvinimo darbą, su šviežiomis idėjomis reiškiasi amerikiečių visuomenėje, dalyvauja tarptautinėse parodose, eina į amerikiečių universitetus su paskaitomis apie Lietuvos kultūrą, dalyvauja televizijos programose supažindinant su lietuvių tradicijomis bei papročiais, ruošia parodas, koncertus, šokių festivalius, rašo amerikiečių aukštiems pareigūnams raštus Lietuvos laisvinimo reikalais, pasirūpina, kad lietuvių autorių anglų kalba rašytos knygos būtų amerikiečių bibliotekų kataloguose. Bendrai sueėmus darbo posėdis praėjo labai įdomiai ir gyvai. Buvo diskutuojamos įvairios aktualios problemos. Ilgiau apsistota ties santykiavimu su pavergta tauta. Suprantama, yra būtina palaikyti ryšius su Lietuva, kelti pavergtųjų dvasią ir viltį. Nereikia baimintis susitikti su atvykstančiais iš Lietuvos broliais, negerai apšaukti kolaborantais tuos, kurie pasimato su atvykstančiais iš okupuotos Lietuvos. Mūsų susitikimai su jais tik labiau pabrėžia mūsų griežtą ir aiškų nusiteikimą Lietuvos laisvinimo kovoje. Mums turi būti aišku, kad joks okupanto pasiuntinys negali pakeisti mūsų pastangų išlaisvinti pavergtą Lietuvą.

Suvažiavimas priėmė rezoliuciją — atkakliai kovoti už Lietuvos laisvę. Moterys turi gyvai reikštis Lietuvos laisvinimo darbe, budėti ir atremti pavergėjo bandymus mulkinti laisvąjį pasaulį.

Visų klubų atstovių nutarimu Birutei Novickienei suteiktas Lietuvių Moterų Klubų Federacijos garbės pirmininkės titulas, kadangi ji yra daugiausia nusipelniusi formuojant LMKF. Visa savo išeivijos gyvenimą yra daugiausia skyrusi moterų veiklai, yra iniciatorė daugelio Federacijos veiklos sumanymų, ir paskutiniuoju metu yra suredagavusi LMKF leidinį anglų kalbą LITHUANIAN WOMEN.

Taipgi išrinkta nauja LMKF Valdyba, kurios pirm. V. Jonuškaitė-Leskaitienė. vicepirm. V. Čečetienė ir A. Kazickienė, G. Žilionienė — lietuvių delegacijos pirm. prie PMT M. Ulėnienė — sekretorė lietuvių reikalams, M. Noreikienė — sekretorė anglų kalbos reikalams, Dr. M. Kegždienė — iždininkė, Dr. J. Vytuvienė ir V. Šileikienė parengimų vadovės, P. Ivašauskienė — korespondentė.

I. Banaitienė

LMKF suvažiavimo dalyviai: iš kairės į dešinę — I. Banaitienė, LMKF valdybos narė, Dr. M. Kregždienė, New Yorko klubo pirm., Dr. J. Vytuvienė ir V. Šileikienė — abi LMKF valdybos narės, GFWC pirm. Walter Varney Magee, V. Jonuškaitė-Leskaitienė, LMKF pirm., Dr. M. Preminger, J. Kajeckas, Lietuvos atstovas Washingtone, Birutė ir V. Sidzikauskai ir G. Žilionienė, LMKF delegacijos prie PMT pirmininkė.

Iš k.: B. Morkūnienė, A. Labokienė, Z. Sodeikienė, M. Stankūnienė ir viešnia parodos metu Balzeko Liet. Kult. muziejuje.

Melbourno tautinių šokių jaunosios šokėjos su vadove H. Statkuviene (užpakalyje). Nuotr. N. Butkuno.

KOTRYNOS GRIGAITYTĖS "TRAPUS VAKARAS"

Pr. Naujokaitis

Poetė Kotryna-Graudienė

Šių metų pradžioje, bet su 1968 metų data, pasiekė poezijos mėgėjus naujas, penktasis. K. Grigaitytės lyrikos rinkinys "Trapus vakaras". Poetė turi jautrios. jausmingos, subtilios lyrikės vardą. O pradėjo ji reikštis mūsų poezijos pasaulyje kartu su anuo galinguoju kūrybos sriautu, kurs apie 1930 metus veržėsi iš Kauno universiteto. Tai buvo naujam nepriklausomam gyvenimui prisikėlusios tautos pavasaris, šaukiąs žydėti visais žiedais. Pražydo tada pirmaisiais poezijos žiedais ir Kotryna Grigaitytė. Nuo 1927 metų jos eilėraščių randame periodikoje, o 1937 metais išleidžiamas jau brandus poezijos rinkinys "Akys pro vėduoklę". Antras rinkinys "Paslaptis" susikaupė jau tremties metais (1950). Svetimuos kraštuos kūrėsi ir trečiasis rinkinys "Širdis pergamente" (1956), o ketvirtasis rinkinys "Rudens sapnai" (1963) laimėjo Draugo poezijos konkurso premiją. Greta dar buvo išleistas lyrinių nuotaikų novelių rinkinys "Veidu prie žemės" (1962). Ir štai dabar turime "Trapų vakarą", kur autorė pratęsia ankstesnių rinkinių lyrinį subtilumą, formos lengvumą, asmeninio išsisakymo gilumą, emocijos betarpiškumą, atnešdama ir kaikurių naujų motyvų. Gyvenimo vakaro melancholija dažnai suskamba šio rinkinio posmuose. Lyg ištolimesnės perspektyvos žvelgiant, pamatomas viso buvusio, esamo ir dar būsimo gyvenimo trapumas.

Ir šiame rinkinyje, kaip ir ankstesniuose, poetė moka "lankstyt žodį, kaip berželį... saulės gijom puošti mintį", tikėti žydriosiom pasakom, nors ir plauktum ant ledo lyties, nors būtum tik strelė, kuria šaudo likimas, nors pienės pūkas rodytųsi sunkesnis už antkapį, nors, nelabojo nuviliota senų pasakų aidu, pasijustum paklydusi pelkėj be karietos, be žirgų...

Pasekime poetę jos atviruose posmuose, kai ji kalba: žiūriu nepajėgdama nei laiminti, nei prakeikti... aš tik žiūriu — ir vos nemirštu — pasaulis tokia egzotika. Pasekime, kai ji junta, kad saulėj nualpusios šakos pradės medum lašėti, kai medis krauna atžalas ateinančiom kartom... Pajuskime kartu su autore, kad saulė — Viešpaties veidas, kad dangaus žydrynė — Viešpaties mintys, o vandenys — Viešpaties ašaros. Išgirskime, kai rytas, sūkury mėlyno vėjo, dainuoja ateinančią dieną...

Mirties ir gyvenimo trapumo motyvas šiame rinkinyje gausesnis nei ankstesniuose: "Susitikom tyrlaukiuos vienai akimirkai... Neturėjom praeities, neturėsim niekad ateities"... Mirties mylėti nemoka širdis — nėra gyvybės jos glėby...

Tačiau pavasario ir prisikėlimo motyvai toki gaivališki K. Grigaitytės poezijoj, kad jie išblaško mirties šešėlius ir pripildo pasaulį ir gyvenimą nuostabios šviesos... "Nuostabus švelnumas liejasi į laiko tekmę, į mano kraują pavasario vardu... Pavasaris dainuoja gyslose, kibirkštimis akyse spraga..." Ir poetė vėl kaip kadaise savo mergautinėj dainoj — na, tai kas!... — drąsiai ir žaismingai sušunka: "nusileiski nuo kalno, gražusis šėtone... ant žarijų tau šoksiu basa..." Arba:

Pastelinėm spalvom kai brūkštelia
pavasaris.
pakvimpa vėjas sakais, giria ir
midumi,
nusineša tave į negirdėtas pasakas,
net mirtimi nebetikėt imi (73 p.).

Rinkinyje yra 83 eilėraščiai, sudėstyti į tris skyrius. Pirmajame skyriuje "Į lapkritį" išgirstame rudens žingsnius, pajuntame kaip byra valandos, lyg perdžiūvusios sėklos į žemę, girdime, kad vasara dainuoja pabaigtuvių dainą... Šmėkštelėja čia ir laisvės kovotojų dvasia, pavergtos tėvynės kančia ir prisikėlimo viltis, nors "granito kalną broliai kasa vienų vieni"... O vis dėlto kiek šviesos, kiek optimizmo, kiek atviros širdies grožėjimosi, tikros poezijos sukaupta tuose į lapkritį žingsniuose:

Kaip lietų nuo akmens
ištroškus volungė,
geriu aš paskutinį žemės grožį.
Viliojimai nauji
su amžinybės spindesiu atbunda...
Koks veriantis žerėjimas
saulėleidžio... langų stikle (39 p.).

Antrasis skyrius "Neiškeliautos kelionės" atgręžia mus daugiau į prabėgančių dienų sukeliamas nuotaikas. Gundymai, vilionės, dienos rūpesčiai, prisiminimai, intymus vidinis motinos kalbėjimasis su čia nesančiais vaikais, su artimaisiais, kai "tarp manęs ir tavęs tiršta migla. Už poros žingsnių mes vienas kito nepažįstam. Ir kalbamės mums svetima kalba su prieskoniu savosios žemės dulkių" (62 p.).

Pats žaismingiausias, pulsuojąs giedriomis nuotaikomis, šviesiais polėkiais yra paskutinis skyrius "Pastelinėm spalvom". Melodinguose klasinės formos posmuose žaismingasis K. Grigaitytės talentas prabyla visa jaunatviška jėga. Jei abiejuose pirmuosiuose skyriuose pasitaikė neaiškios nuotaikos eilėraščių, tai šiame skyriuje visa skaidru, nuotaikinga, gyva. Kalbant apie formą, juntame, kad K. Grigaitytė taisyklinguose klasiniuose posmuose yra įspūdingesnė negu moderniam pakrikam eiliavime. Juk jos ankstesnė poezija beveik dainuotinė, pasisiūlanti kompozitoriams, melodinga. Šiame rinkinyje pasitaiko nukrypimų nuo tų žavių, melodingų klasinių posmų.

SKAITYKITE
"MOTERĮ"
* *
*

Madų ir grožio pasaulis

VEDA IRENA KAIRIENĖ

KETURIASDEŠIMTIES METŲ IR VYRESNĖMS MOTERIMS

Jei jūs jau virš keturiasdešimt, pagalvokite — ar jūs savo amžiumi didžiuojatės ir išnaudojat kiekvieną gerą subrendimo privalumą, ar nuleidote rankas ir beviltiškai perėjote į vadinamą "vidurinio amžiaus" nepatrauklų stovį.

Jei dar tebesirūpinate savo išvaizda ir dar tebesidomite tuo, kas aplink jus vyksta — jūs dar tebesidžiaugiate pilnu gyvenimu .Jokiame amžiuje nepateisinamas abuojumas ir apsileidimas. Moterys virš keturiasdešimt metų turi gerą progą atversti naują ir įdomų savo gyvenimo lapą. Vaikai jau išauginti, šeimos pareigos sumažėja ir dabar tebelieka džiaugtis pilnu ir produktingu gyvenimu.

Žinoma, nenorėkime šiandie atrodyti kaip mūsų dvidešimties metų dukterys. Iš tikrųjų, nėra nieko juokingesnio ,kaip kad vyresnės moters pastangos bet kokia kaina atrodyti jaunai, naudojant jauniems žmonėms skirtą kosmetiką ar dėvint mokyklinio amžiaus mergaičių sukneles. Bandyt atgaut jaunystę yra didžiausia nesąmonė. Reikia susitaikyt su realybe ir iš esamos padėties daryti kas įmanoma geriausio. Juk kiekvienas amžius turi savitą įdomumą.

Su besikraunančiais metais odos priežiūra pasidarys ypatingai svarbi. Nykstant natūraliems riebalams, oda nusausėja, nustoja elastiškumo, atsiranda raukšlės ir jos dar labiau išryškėja, jei oda neprižiūrima. Dabar rinkoje yra įvairių įvairiausių riebinančių ir drėgninančių preparatų. tad kodėl gi jais nepasinaudoti? Oda su amžiumi praranda drėgmę ir alyvą, tad reikia ją nuolatos maitinti kremais.

Sukelti geresnę kraujo apytaką vyresnei odai taip pat reikalingas skystis, vadinamas "astringent". To skysčio, nuplovus gerai veidą, reikia kasdien su gabaliuku vatos uždėti ant veido. Taip pat sykį į savaitę reikalinga dėti "maskę". Sausai odai patartina naudoti kreminę ar želatininę maskę, o riebiai — kietėjančią. Gera maskė yra ir iš kiaušinio baltymo. Aišku, prieš naudojant maskę, reikia įdėmiai perskaityti naudojimo instrukcijas.

Vyresnei moteriai ypatingai svarbi tiesi graži laikysena. Pasekite save atydžiai veidrodyje. Ar jūsų pečiai nesusmuke, ar nesusimetat eidama į kurą? Išsitieskite ir pakelkite galvą. Pasekite savo eiseną ir būdą kaip atsisėdate. Joks vilkimas kojų ir susmukimas kėdėje nepateisinamas. Kūno lankstumui ir judesių lengvumui patartina nors ir trumpa kasdieninė mankšta.

Dabokite savo svorį. Nėra reikalo nešiotis priedinius svarus, kurie pasunkina vaikščiojimą ir neigiamai veikią bendrą savijautą.

Atsiminkite, kad vyresnio amžiaus žmonėms reikia mažiau kalorijų kaip jauniems. Tereikia žiūrėti, kad kūnas pakankamai gautų proteinų ir vitaminų.

Kokia dabar jūsų plaukų spalva? Jei pradedate žilti — nuspreskite ar jums tinka žili plaukai. Jei tinka — palikite žilus ir kontrastui dėvėkite ryškių spalvų rūbus. Kaikurios moterys, pražilus plaukams, gali dėvėti tokias spalvas, kurios joms jaunystėje netiko, būtent — raudoną, ryškiai mėlyną ar tamsiai violetinę. Žinoma, spalvų pasirinkimas priklauso ir nuo jūsų odos. Aišku, jei jūsų veidui geriau tinka pastelinės spalvos — dėvėkite jas.

Jei žili plaukai jums netinka — pabandykite juos dažyti. Nebūtinai reikia grįžti prie buvusios natūralios spalvos. Kas tiko jaunam veidui, tas gali visai nebetikti pagyvenusiam. Dažant plaukus reikia visada pasirinkti šviesesnes ir švelnesnes spalvas. Nei juoda, nei ryški ugninė ruda vyresniam veidui netinka.

Žilus plaukus taip pat galima paryškinti melsvu ar sidabriniu perplovimu. Žinoma, nepatartina naudoti violetinio, rausvo ar aiškiai mėlyno atspalvio.

Jai jūsų plaukai pusiau žili, pusiau natūralios spalvos, patartina toj pereinamoj stadijoj dažyti juos jūsų natūralių plaukų atspalviu iki jie visi pražils.

Jei norit visiškai pakeist savo plaukų spalvą, visada rinkitės šviesesnę negu jūsų buvusi. Niekad nedažykite ryškiai geltonai, bet švelnia pelenine spalva.

Vyresnių ponių plaukai turi būt kerpami trumpai, kad negulėtu ant pečių, ir tvarkingai sušukuojami. Jie turi būt švelniai banguoti. Nei kietai susuktos baronkėlės nei visiškai tiesūs plaukai vyresnėms ponioms netinka.

Atkreipkite dėmesį ir į savo veido grimą. Nei ryškus raudonas, nei išbalęs rausvas lūpų pieštukas jums nebetinka. Geriausi — vidutinio stiprumo pasteliniai, koraliniai ir rausvi pieštukai. Prieš tepdamos pieštuką, nupudruokite lūpas. Tada lygiau nusidažo

* ☆ *

* ☆ *

ir nenubėga dažai. Prisitaikykite veido grimą ir pudrą. Jei esat labai išbalus, gerai uždėti rausvo atspalvio grimą. Rausva spalva nuima geltonumą.

Jei jūsų antakiai žili ar bespalviai, tepkit juos pilku antakių pieštuku. Niekad nenaudokit tamsaus antakių pieštuko, nes atrodysit kaip vampyras. Akių šešėliai taip pat turi būt pastelinių spalvų — šviesiai violetinis, šviesiai mėlynas ar pilkai žalias vakarui ir smėlinis ar pilkas dienai. Bet ir to ne perdaug. Maskara naudojama juoda arba tamsiai ruda.

Saugokite savo rankas. Tepkite jas kremu rytą ir vakare. Patartina net rankinuky nešiotis mažą bonkutę kremo, kad kiekvieną kartą nusiplovus rankas, galėtumėte jas pasitepti. Norint rankas ir pirštus išlaikyti lanksčius, reikia juos, kad ir trumpai, kasdieną mankštinti. Kremu reikia tepti ir alkūnes, nes, negaudama riebalų, jų oda sukietėja.

Vyresnėms ponioms labai svarbu tinkamai pasirinkti rūbus. Jie turi būti geros linijos, geros medžiagos ir gerai pasiūti. Ateina laikas kada, besirenkant rūbus, reikia praleisti daugiau laiko ir daugiau pinigų. Tos paprastutės lengvos suknelės, kurias jūs taip anksčiau mėgdavote, jums nebetinka. Stilingi, geros medžiagos ir gerai pasiūti rūbai yra brangūs. Nesakykite, kad negalite leisti sau tos prabangos. Pirkite vieną gerą suknelę vietoje trijų pigių. Galbūt jūsų rūbų pasirinkimas sumažės, bet jūs visada atrodysit elegantiškai. Nepirkite nei jaunuoliškų, nei bobiškų rūbų, bet rinkitės gražaus stiliaus, įdomios medžiagos ir spalvos aprangą. Jūsų dėvimi rūbai turi būt labai tvarkingi ir labiausiai jums pritinkančio ilgio.

Didžiausią vaidmenį vaidina jūsų savijauta ir pažiūra į vadinamą "vidurinį amžių". Jei priimsite savo metus ramiai realiai, tvarkingai save prižiūrėsite, saugosite savo sveikatą, mankštinsitės ar sportuosite reguliariai, jums nebus nei laiko, nei reikalo baimintis dėl ateinančios senatvės. Juk amžius, pagaliau, priklauso nuo savijautos. Jei jūsų dvasia jauna, jei jūsų interesai gyvenime įvairūs, jūs ir esate jauna. Jei jaunystėje jūs kur nors už namų ribų turėjote dirbti, o dabar galite sau leisti pasilikti namie, naudokitės savo laisvalaikiu! Yra visa eilė organizacijų, visa eilė savęs lavinimo kursų. Jei jus jaunystėje domino tapyba, keramika ,rašymas — dabar yra laikas atkasti palaidotus talentus. Yra ir visa eilė institucijų, atvirom rankom laukiančių savanorių. Judėkite! Visai nėra reikalo savęs gailėti, susigūžus sėdėti ir laukti senatvės. Kol dar jūs užimta, kol dar dienoje valandų trūksta ir kol dar dvasia nesusnūdus — kas gali pasakyti, kad jūs sena?

ŽODIS RŪKANČIOMS

Neseniai Mineapolio "Tribune" žurnalistas Will Jones parašė atvirą laišką rūkoriams, kuris čia perduodamas rūkančių ponių ir panelių dėmesiui.

Nerūkančiojo atviras laiškas visiems rūkoriams:

"Jums, atrodo, sunku nusakratyti savo papročio? Man jau nusibodo klausyti tų nesąmonių. Man nusibodo klausyti jūsų skundų ir aimanų dėl paskutinės gąsdinančios daktarų statistikos. Man įkyrėjo ir visi anekdotai apie jūsų nesekmingą bandymą mesti rūkyti.

40 metų aš gyvenu rūkorių dominuojamame pasauly. Iki šiol aš labai retai besiskųsdavau. Aš sutikau su faktu, kad pasaulis priklauso rūkantiesiems. Bet man jau gana tylėti!

Ar jūs, rūkoriai, žinote, kaip jūs mums nerūkantiems atrodot? Jūs esate neišauklėti mužikai. i nieką neatsižvelgiantys liurbiai. Jūs gal manote, kad labai šauniai atrodote, kaip tie rūkoriai kino ekrane ar televizijos skelbimuose. Bet tai netiesa. Jūs esate bjauraus papročio vergai ir jūs atrodot juokingai. Be to, jūs dvokiat. Jūsų rūbai dvokia, jūsų burna dvokia ir jūs smardinat visą aplinką.

Aš paprastai žaidžiu su moterimis, kurios tikisi, kad joms uždegsiu cigarete. Aš bandau jų kantrybę. Kai kurioms nusibosta laukti ir jos pačios užsižiebia. Vakar vakare viena tokių, palaukusi, manęs paklausė:

"Ar tu man neuždegsi cigaretės?" "Ne, man labiau patiktų, kad tu nerūkytum". Ji visvien užsirūkė. Aš supykau ir, ištraukes jai iš burnos cigaretę, išmečiau. "Tu manai, kad aš nemandagus?", paklausiau. "Taip!", ji atsakė, "Tu dvigubai nemandagesnė negu aš".

Man nusibodo skaudančios, nuo dūmų paraudusios akys, man nusibodo sudeginti kilimai, grindys ir baldai, nes tie liurbiai ne tik vergauja kvailam papročiui, bet jie turi tokius atgrubusius nagus, kad iš jų viskas krenta. Jūs esate absoliučiai nepakenčiami, nebent rūkytumėt visiškai izoliuotoje, nedegamoje patalpoje, tik savo rūkančiųjų brolių draugijoje".

MAUDYMOSI APRANGA

Šių metų maudymosi kostiumai — šiltų spalvų, vienos spalvos arba raštuoti. Pernykščiai "uždari" kostiumai tebėra madoje, bet šalia jų dėvimi labai iškarpyti, beveik be nugarų ir su labai mažais lopinėliais priekyje. Europietiškas "bikini" jau įsigalėjo ir šiame kontinente. Tik, žinoma, jie kaip ir kiti dviejų dalių kostiumai, tetinka liesoms ir gerų figūrų moterims.

Toms, kurios ne taip tobulai sudarytos, arba mėgstančioms gerai pavalgyti, yra visa eilė netobulumus dengiančių kostiumų. Jie yra vienos dalies, su sijonėliais ir liekninančių linijų.

Labai madoje maudymosi ansambliai, tos pačios medžiagos maudymosi kostiumas, trumpa palaidinė ir ilgas rytietiškas kaftanas.

PLASTIKOS PASAULIS

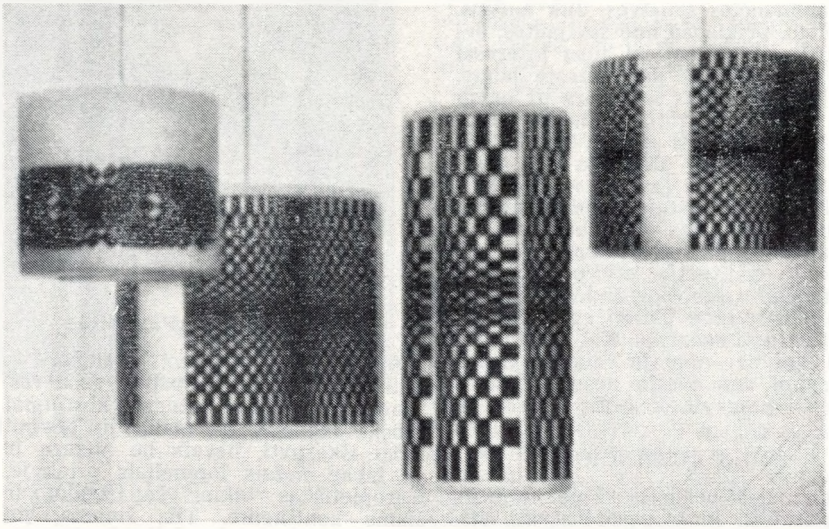

Plastikos išdirbiniai užkariauja mūsų namuose vis svarbesnę vieta, pradedant smulkiais įrankiais, indais ir baigiant namo sienų, grindų išbaigimu ir baldais.

Plastikos pradžia skaitoma prieš šimtą metų išrastas celiulioidas, kurio gamyba vis p'ėtėsi. Šiandieną plastika supa mus kiekviename žingsnyje.

Paskutinių trejų metų bėgyje išrasta visa eilė naujų plastikinės medžiagos junginių, kurie savo versatilumu ir lankstumu leidžia išgauti įvairiausias formas ir linijas. Plastika nebūtinai turi imituoti medį, metalą, ji turi savo charakteristiką. Kaip ir kiekviena nauja medžiaga, plastika atnešė naujas idėjas, kurios ypatingai ryškios baldų gamyboje. Pav. plastikinė kėdė gali būti įvairiausių formų, su daugeliu kojų, su viena, apskritimo pavidalo, minkšta ar kieta, spalvinga ar perregima bespalvė.

Vadinama thermoset plastika cheminiu būdu sukietinama ir negali būti ištirpinama. Šios rūšies plastika maišoma su kitomis medžiagomis, medvilne, ppieriumi, medžiu, stiklu. Čia reikėtų paminėti plačiai naudojamą acrylic, kuris naudojamas užuolaidoms. Acrylic pagrindą turinčios užuolaidos žiemą sulaikys šaltį, vasarą karštį, yra lengvai plaunamos, nereikalingos lyginimo.

Thermoplastics yra prie atatinkamos temperatūros tirpstančios medžiagos, iš kurių plačiau žinomas yra vinyls, nylon, polystirene.

Įvairūs plastikos išdirbiniai gali būti labai sėkmingai panaudojami namų išbaigimui ir dekoravimui. Vinyl medžio imitacija gali būti naudojama ne tik sienų užbaigimui, bet ir baldų gamyboje. Struktūrinės ir dekoratyvinės dalys, išliejamos kaip medžio išpjaustymai, naudojami baldų gamyboje, ypatingai mediterranean stiliuje, kurio originali gamyba yra brangi.

Paskutiniu metu labai populiarūs acrylic permatomi baldai, jie atrodo lengvi, lyg neužimą kambario erdvumo. Tokie baldai tinka derinti prie įvairiausių stilių. Įvairių geometrinių formų plastikiniai baldai gali būti įvairiai sustatomi, duoda galimybę kambario išvaizdą dažnai pakeisti. Vaikų kambariuose plastikiniai baldai labai praktiški, nes yra lengvi, spalvingi ir lengvai išvalomi.

Paskutinė naujiena plastikinių baldų gamyboje — pripučiami baldai. Jie būna bespalviai perregimi, spalvoti arba kombinacija abiejų. Jie, aišku, labai patogūs, kai reikia kraustytis, dažniausiai naudojami laikinuose viengungių butuose.

Anksčiau skaitoma tik antraeile medžiaga ar pigia imitacija, plastika pasidarė mūsų namuose nepakeičiama. Ji padėjo sukurti visą eile objektų, kurie anksčiau nebuvo įmanoma pagaminti. Namų dekoravimo plastika duoda daug laisvės ir naujų galimybių.

Vinyl — dabar paskutinis žodis moderniai, lengvai sutvarkomai ir išvalomai virtuvei, kuri gali būti graži, kaip ir kiti gyvenamieji kambariai.

Lengvai plaunama plastika gali būti išdekoruota visa virtuvė, panaudojant vinyl sienų plokštes, grindis, plastikinį lentvnų užtiesimą, plastikinius baldus. Už nepalyginamai pigesnę kainą virtuvė atrodys kaip brangaus medžio keramikos ir odos derinys. Pav. brangaus medžio imitacija padengtos virtuvės spintelės atrodys, kaip medis, bet bus daug praktiškesnės, geriau valomos, geriau pakels karštį ir drėgmę.

Paskutiniu metu pasirodė vinyl plokštės, kurios gali būti greitai ir lengvai prilipinamos prie sienų, vėl nuimamos, panaudojamos kitoje vietoje ,ar panaudotos pakeičiamos naujomis. Šios mozaikos, keramikos ir kitokios imitacijos plokštės savo spalvingumu ir įvairumu už palyginamai mažą kainą gali duoti mūsų virtuvei naują, originalią išvaizdą.

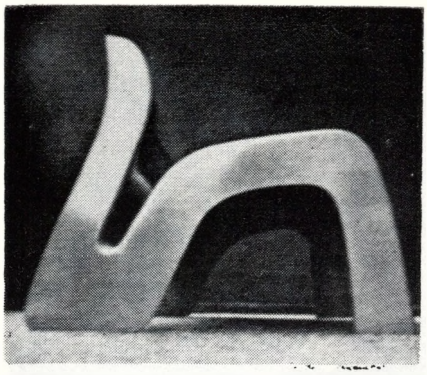

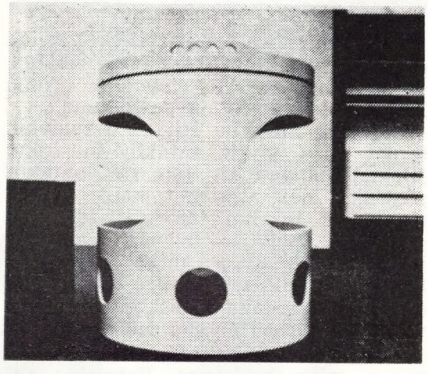

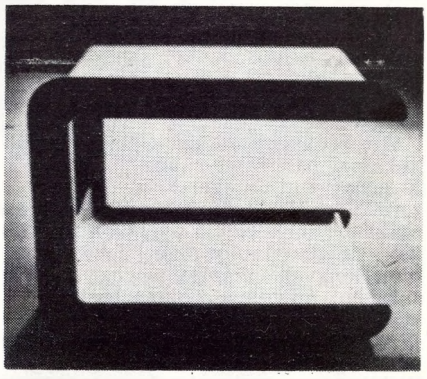

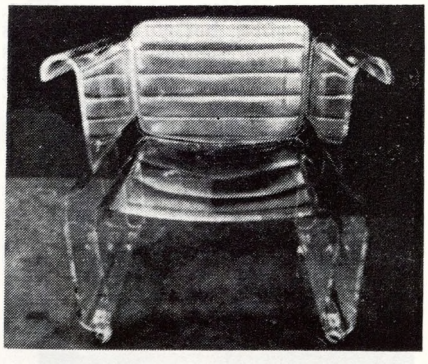

PLASTIKINIAI LEMPŲ GAUBTUVAI IR BALDAI — KĖDĖ, SUKAMAS BARAS, SERVAVIMO STALIUKAS, PRIPUČIAMAS FOTELIS

• Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

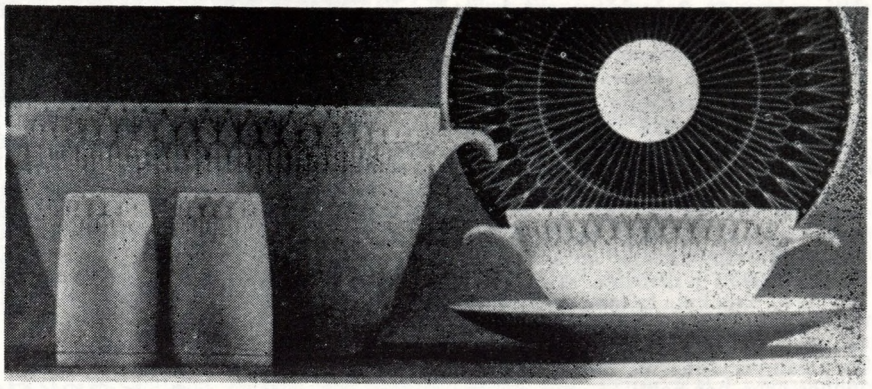

Apelsinų salotos

3 nulupti ir supiaustyti apelsinai,
4 uncijos prinokusių, be kaulų ir nusausintų alyvų,
2 vidutiniai svogūnai, piaustyti,
2 šaukštai citrinos sunkos,
2 šaukštai aliejaus (salad oil),
1½ šaukštuko druskos,
½ šaukštuko pipirų,
salota.

Maždaug valandą prieš duodant į stalą vidutinio dydžio dubenėlyje sumaišyti apelsinus , alyvas-olives, svogūnus, citrinos sunką ir visa kita išskyrus salotą. Gerai išmaišyti ir padėti į šaldytuvą. Prieš duodant į stalą salotos lapais ištiesti indą ir su skylėtu šaukštu išdėti paruoštas salotas su kiek galima mažiau skysčio.

Šveicarų fondue

Tai yra šveicarų mėgiamas padažas arba skysta košelė.

Šokolado fondue

3 plytelės 3 uncijų šveicariško šokolado (Tablerone),
½ puoduko grietinėlės,
2 šaukšteliai vyšnių likerio (Kirsh)

Šokoladą sulaužyti mažais gabaliukais ir sudėti į mažą puodelį, užpilti grietinėlę ir likerį. Ant mažos ugnies išleisti, vis pamaišant, kol pasidarys skysta košelė. Tada įmesti sausainiukų (lady fingers), apelsino skiautelių, piaustyto banano ar kitų mėgiamų vaisių į tą košelę. Valgyti šiltą.

Sūrio fondue

Galima naudoti įvairių rūšių sūrį, bet skaitoma geriausias Gruyere ar Ementalu. Sūris išleidžiamas ant ugnies, o tą fondue patirštinti galima virtais piaustytais grybais, smulkiai kapotu kumpiu ar keptais lašiniukais (sutrintais). Kol tas fondue yra karštas jis naudojamas pamirkymui baltos duonos (geriausia ilga francūziška). Ją reikia supiaustyti maždaug inčo dydžio riekutėmis ar kubais. Reikia, kad būtų plutos nors ant vieno šono. Duona pasmeigiama ant specialių šakučių ilgais kotais ir pamirkoma į išleistą karštą sūrį. Šveicarai mėgsta šį fondue prie alaus.

Makaronų užkepas

4 kiaušiniai,
1½ puoduko pieno,
1 puodukas virtų makaronų (kriauklių formos),
2 šaukšteliai sviesto,
truputis druskos.

Su šaukšteliu sviesto ištepti stiklinį kepimo indą. Kiaušinius išplakti piene ir sudėti virtus makaronus. Supilti į kepimui paruoštą indą ir kepti prie 350 l. apie 30—40 minučių uždedant likusį sviestą ant viršaus. Galima duoti su keptais lašiniukais.

Žuvis "Sole" su padažu

1 svaras sušaldytos "sole" fille,
sviesto,
1 dėžutė 10 uncijų grybų sriubos,
½ puoduko balto vermouth (dry),
1 puodukas sukapotų grybų,
duonos trupinių,
pipirų ir druskos.

Leisti žuviai truputį atsileisti, tada perpiauti pusiau ir įdėti į sviestu pateptą kepimo indą. Apiberti druska ir pipirais.

Grybų sriubą išplakti, kad būtų lygi masė. Dadėti grybus ir įmaišyti vermouth'ą, dar paplakti. Užpilti ant paruoštos kepimui žuvies ir apiberti duonos trupiniais. Kepti įkaitintoje krosnyje prie 375 l. apie 30—40 minučių. Duoti į stalą su virtom daržovėm.

Grietinėlės sriuba

1 šaukštas sviesto,
1 šaukštas miltų,
2 puodukai grietinėlės,
druskos ir pipirų pagal skonį,
1 lauro lapelis,
truputis svogūnų, druskos,
truputis salierų sėklų.

Išleisti sviestą ir pamažu įplakti miltus, leisti pavirti apie 3 minutes. Dadėti grietinėlę ir virti vis maišant kol sutirštės. Sudėti prieskonius. Norint galima dadėti virtų daržovių pertrintų per sietelį.

Braškių tortas

L u k š t u i

½ puoduko kiaušinio baltymo,
1 šaukštas citrinos sunkos,
žiupsnis druskos,
1⅓ puoduko smulkaus cukraus,
½ puoduko tarkuotų kokanatų (coconut flakes),

K r e m u i

2 kiaušinio tryniai,
žiupsnis druskos,
2 šaukštai citrinos sunkos,
2 šaukštai cukraus,
1 šaukštas kukurūzų miltų (cornstarch),
½ puoduko vandens,
1 puodukas plakimo grietinėlės,
1-2 krepšeliai šviežių braškių (galima naudoti ir avietes arba mėlynes).

L u k š t a s

Kiaušinio baltymus su 2 šaukštais citrinos sunkos ir žiupsneliu druskos

išplakti, kol bus standi puta. Tada dadėti cukrų po 3 šaukštus ant karto, vis paplakant kol masė sukietės (10-15 minučių) ir palengva įmaišyti kokanato dribsnius (flakes).

Naudojant sausainių kepimo lapą (yra specialių formų vadinamų shell), apibrėžti maždaug 9 inčų diametro apskritimą. Tada sudėti kiaušinio baltymą į apskritimo vidurį ir išlyginti padarant kraštus aukštesnius. Iš sidabrinio kepimui popierio padaryti 2 inčų aukščio apykaklę ir apjuosti supiltą masę. Dėti į įkaitintą krosnį 400°, kur buvo palaikyta ta temperatūra apie 15 minučių. Įdėjus, krosnį išjungti ir palikti uždarytą apie 5 valandas. Po to palaikyti atidarius dar kitas 5 valandas arba per naktį.

K r e m a s

Išplakti kiaušinio trynius su druska, citrinos sunka ir cukrum. Išleisti kukurūzų miltus vandenyje ir įmaišyti į trynių masę. Visa tai pavirti dvigubame puode arba ant labai lengvos ugnies, kol masė sutirštės. Vis pamaišyti. Išvirtą masę uždengti, padėti į šaldytuvą, kad atšaltų. Išplakti grietinėlę ir lengvai įmaišyti į atšalusią masę-kremą. Prieš duodant lukštą atsargiai nuimti nuo lapo ir uždėti ant lėkštės Sudėti kremą į įdubimą ir išdėstyti ant viršaus nuvalytas ir pasaldytas braškes. Galima duoti tuoj pat arba dar palaikius porą valandų šaldytuve.

Lietiniai su rabarbarais ar kitomis uogomis

2 stiklinės miltų, 1 stiklinė pieno ar vandens, 1 kiaušinis, truputis druskos. Padaryti skystą tešlą, gerai išplakti ir kepti pilant ant visos keptuvės plonus lietinius. Iškepus ant kiekvieno užtepti išvirtos rabarbarų ar kitų uogų košės, sumaišytos su varške, ir susukti į vamzdelį. Paskui, sudėjus į keptuvę, dar apkepti, kad paruduotų. Košė lietiniams paruošiama taip: imti pusę svaro varškės, 1 kiaušinį, ketvirtį stiklinės cukraus, išvirti rabarbarų ir kitų uogų.

Valgyti su cukrum ir rūgščia grietine.

Rabarbarų pyragas

1 stiklinė miltų, 1 kiaušinis, šaukštas grietinės, pusė šaukšto sviesto ar margarino, truputį druskos, rabarbarai.

Užminkyti tešlą ir padalinti ją į keturias dalis. Kiekvieną dalį iškočioti lėkštės didumo skrituliais. Pirmą skritulį dėti į formą ar ugniai atsparų indą, išteptą sviestu ir pabarstytą džiuvėsėliais, ant jo dėti apvirtus rabarbarus ir užbarstyti cukrumi, vėl dėti skritulį, rabarbarus su cukrumi ir taip iki galo. Paskutinį skritulį patepti sviestu ar margarinu. Kepti karštoje orkaitėje 40—50 minučių. Po to viršų apibarstyti cukrumi.

Makaronų ir rabarbarų apkepas

Virtus smulkius ar stambius makaronus sudėti į išteptą sviestu ugniai atsparų indą, eilėmis su išvirtais rabarbarais. Paviršių užpilti kiaušiniu, ištrintu su cukrumi, uždėti kelis gabaliukus sviesto ar margarino, užtarkuoti kiek sūrio ar užbarstyti pyrago džiuvėsėliais ir kepti 15—20 min. Valgyti su cukrumi ir grietine.

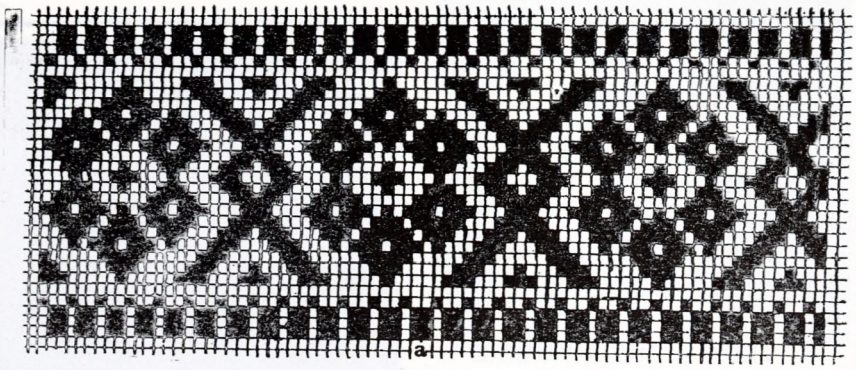

• Rankdarbiai

JUOSTŲ PAVYZDŽIAI

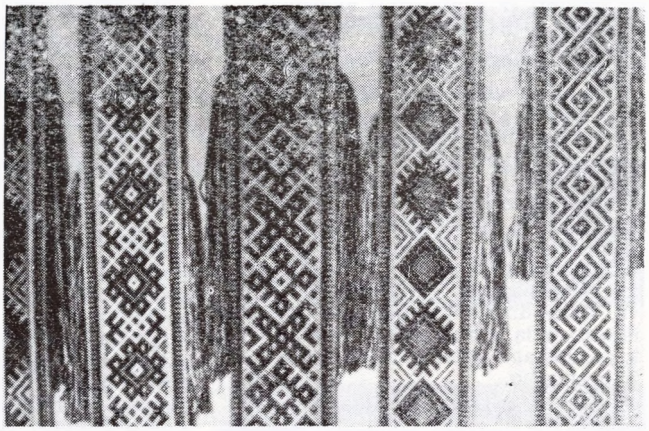

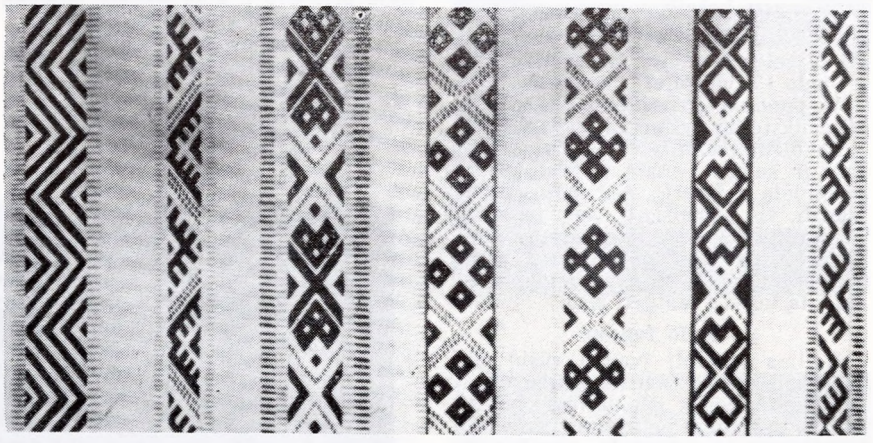

UŽ TIKĖJIMO LAISVĘ

Lygiai prieš trejus metus antrasis Vatikano Susirinkimas kreipėsi į viso pasaulio jaunimą, kviesdamas jį statyti geresnį pasaulį ir krikščioniškojo tikėjimo šviesoje kurti ateities bendruomenę, kuri gerbtų ir saugotų kiekvieno žmogaus kilnumą, leisvę ir teises.

Žūtbūtinės kovos metus išgyvenanti pavergtoji Lietuva šiandieną ilgisi tokio pasaulio; laisvoji lietuvių tautos dalis išeivijoje supranta, kad ji gali savo darbu, tikėjimu ir auka šį ilgesį tikrove paversti. Šia išeivijos paskirtimi dalijasi ir lietuviškasis jaunimas.

Todėl, baigiant Lietuvos Laisvės Kovos Metus, lietuviškos jaunimo organizacijos nutarė:

1. stengtis supažindinti laisvojo pasaulio jaunimą su jaunimo padėtimi pavergtame pasaulyje ir

2. nusiųsti delegaciją pas Šventąjį Tėvą, prašant: (a) kad jis atskiru laišku primintų pasauliui apie komunistiniuose kraštuose be paliovos vykdomą religinį žmonių, o ypač jaunimo, persekiojimą ir (b) suteiktų ypatingą Katalikų Bažnyčios globą pavergtiesiems ir laisviesiems mūsų broliams krikščioniškosios lietuvybės ugdyme.

Bendram ir vieningam darbui susijungęs jaunimas kreipiasi į lietuviškąją visuomenę, jieškodamas jos pritarimo ir paramos.

Laisvės Kovos Metai baigėsi, tik nesibaigia valia kovoti ir tikėti, kad, mūsų visų bendromis pastangomis prikelta, kils laisvam gyvenimuo Amžinoji Lietuva.

Akademinis Skautų Sąjūdis
Korp! Neo-Lithuania
Lietuvių Jūrų Skautija
Lietuvių Skaučių Seserija
Lietuvių Skautų Brolija
Lietuvos Vyčiai
Moksleivių Ateitininkų Sąjunga
PLB Jaunimo Sekcija
Studentų Ateitininkų Sąjunga

Clevelande, 1968 gruodžio 8 dieną

• Atsiųsta paminėti

Trapus Vakaras — Kotrynos Grigaitytės lyrikos rinkinys; 108 pusl.; kaina $3.00 Aplanką piešė **Raimundas Graudis,** autorės sūnus, baigęs 1964 m. dailiojo ir pritaikomojo meno mokyklą — Newark, N.Y.; specialybė — knygų iliustratorius.

"Kotryna Grigaitytė-Graudienė yra atėjusi mūsų poezijos pasaulin kartu su anuo galinguoju kūrybos sriautu, kuris apie 1930 metus veržėsi iš Kauno universiteto... Čia turime penktąjį poetės poezijos rinkinį, kur autorė pratęsia ankstesnių rinkinių lyrinį subtilumą, formos klasinį lengvumą, asmeninio išsisakymo gilumą..."

Penktoji Pradalgė — Literatūros metraštis; Nidos knygų klubo leidinys Nr. 71. 1968 m.; adresas: 1, Ladbroke Gardens, London, W. 11, Gt. Britain; kaina — $2.50; 412 pusl. Redaktorius — K. Barėnas; turinyje — J. Aistis, G. Tulauskaitė, J. Kralikauskas, M. Katiliškis, V. Alantas, A. Baranauskas, V. Šlaitas, Č. Obcarskas, A. Lukšytė, E. Ginzas, K. Bradūnas, P. Visvydas, B. Rutkūnas, K. Pažėraitė, A. Tulys, M. Vaitkus, L. Dovydėnas, M. Slavėnienė, I. Joerg, R. Šilbajoris.

Lietuvos Geografijos Vadovėlis — autorius Zenonas Ašoklis; JAV LB Kultūros Fondo Leidinys Nr. 34; 75 pusl.; kaina $1.25; iliustruotas — nutraukos iš Br. Kviklio archyvo; vadovėlis pripažintas tinkamu aukštesniosiom lituanistinėm mokyklom.

Užsienio Lietuvių Spaudos Metraštis 1967 — JAV LB Kultūros Fondo Leidinys Nr. 37, Čikago 1968 m.; kaina $2.00; adresas — JAV LB Kultūros Fondas, Reikalų Vedėjas A. Kareiva 7030 So. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629.

Milfordo gatvės elegijos — Jonas Aistis; Nidos knygų klubo leidinys nr. 70; adresas: 1, Ladbroke Gardens, London, W. 11, Gt. Britain; 200 pusl.; kaina $3; turinyje: Bendros mintys, Bendruomenės Mišios, Atspara, Don Juanas ir niekšybė, Valpurgijų naktys, Epilogas.

Lietuvių Dienos — redaguoja B. Brazdžionis; adresas: 4364 Sunset Blv., Hollywood, California; 900929, U.S.A.; prenumerata metams $8; leidžia A. F. Skirius.

Lietuviai Amerikos Vakaruose — redaguoja redakcinis kolektyvas; prenumerata metams $3; adresas: 4364 Sunset Blv., Hollywood, California, 90929 U.S.A.

Ateitis — redaguoja A. Sabalis; adresas: 80123 85th Drive, Woodhaven, N.Y. 11421, U.S.A. Leidžia Moksleivių Ateitininkų S-ga.; prenumerata metams $5.

Moterų Dirva — A.L.R.K. Moterų S-gos organas; redaktorė — Dale Murray; adresas: 205 Luelde St., South Bend, Ind. 46614, U.S.A.; prenumerata metams $3.

Pasaulio Lietuvis — P.L.B. valdybos leidinys; redaguoja S. Barzdukas; adresas: 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio, 44119, U.S.A.; prenumerata metams $2.

Laiškai Lietuviams — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktorius K. Trimakas, S.J.; prenumerata metams $5; adresas: 2345 W 56-th St., Chicago, Ill. 60636, U.S.A.

GARBĖS PRENUMERATOS

J. Agurkienė, Omaha, Nebr., ponia Balzekienė, Chicago, Ill., R. Bureikienė, Los Angeles, Calif., M. Česnienė, Worcester, Mass., D. Danienė, Ottawa, Ont., S. Didžiulienė, Cicero, Ill., Z. Heningienė, Detroit, Mich., H. Kalesinskienė, New Britain, Conn., A. Kazickienė, New Rochelle, N.Y., G. Kirkpatrick, Wolfville, Nova Scotia, A. Kižienė, Chicago, Ill., M. Kriaučiūnienė, Toledo, Ohio, A. Kulnienė, Vancouver, B.C., P. Kuzmienė, London, Ont., I. Lefkienė, Redford, Mich., M. Lenkauskienė, Cleveland, Ohio, B. Minkevičienė, Chicago, Ill., D. Mitkienė, Hollywood, Calif., V. Ottienė, Toronto, Ont., Z. Rajeckienė, Waterford, Conn., V. Raulinaitienė, Downey, Ill., M. Rudienė, Blue Island, Ill., S. Sakalienė, Chicago, Ill., B. Sinušienė, Philadelphia, Pa., L. Skripkutė, Hamilton, Ont., I. Stankaitienė, Cleveland, Ohio. Stoškuvienė M., Chicago, Ill., S. Urbonienė, Detroit, Mich., E. Valiukonienė, Boston, Mass., I. Vinclovienė, Richmond Hts., Mich., K. Žibienė, Paterson, N.J., S. Žiedonienė, Cleveland, Ohio.

ŽURNALUI AUKOJO

$35.1, — Melbourno Liet. Kat. Moterų Draugija.

$5.00 — L. Didžiulienė, Bogota, Colombia, E. Masaitienė, Havre de Grace, Md., O. Matulionienė, Plattsburg, N.Y., S. Šukaitienė, Hamilton, Ontario.

$2.00 — E. Cibienė, Great Neck, N. Y., A. Kšivickienė, Dundas, Ontario.

$1.00 — S. Baužienė, Detroit, Mich., S. Dundulienė, E. Chicago, Ind., K. Garbauskienė, Great Neck, N. Y., E. Grušienė, W. Yarmouth, Mass., A. Jurkšaitienė, Toronto, Ontario, M. Mikonienė, Cleveland, Ohio. E. Nemickienė, Highland, Ind., M. Norkienė, Chicago, Ill., O. Norvilienė, Chicago, Ill., S. Paltarokienė, Cicero, Ill., N. Racevičienė, Islington, Ontario, A. Smailienė, Toronto, Ontario, F. Urbonienė, Brampton, Ontario, I. Vazalinskienė, La Salle, P. Quebec.

"MOTERS"

ŽURNALAS YRA SIUNTINĖJAMAS

BE PERTRAUKOS,

TODĖL PRAŠOME PRENUMERATORIUS

ATSILYGINTI UŽ

1 9 6 9 M E T U S !